

Högskolans uppdrags- utbildning

ETT REGERINGSUPPDRAG

Högskoleverkets rapportserie 1999:14 R

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Högskolans uppdrags- utbildning

ETT REGERINGSUPPDRAG

Högskoleverket 1999

I rapporten hänvisas till 7 bilagor. Bilagorna 4–7 finns inte bifogade rapporten, men kan beställas hos Höskoleverket:
Kil Ok Murtada, tfn 08-5630 8721, e-post Kil.Ok.Murtada@hsv.se eller
Barbro Molander, tfn 08-5630 8729, e-post Barbro.Molander@hsv.se.

Höskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Högskolans uppdragsutbildning – ett regeringsuppdrag

Producerad av Höskoleverket i september 1999

Höskoleverkets rapportserie 1999:14 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--99/14--SE

Innehåll: Juridiska avdelningen

Grafisk form: Höskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, september 1999

Innehållsförteckning

Missiv	5
Sammanfattning	7
Summary	10
Uppdraget	13
Regeringens beslut	13
Bakgrund	13
Arbetet med rapporten	17
Högskolornas utbildningar	18
Utbildningar inom högskolan som inte ska förväxlas med uppdrags- utbildning	18
Uppdragsutbildning	19
Omfattning och inriktning av uppdragsutbildningen	21
Hur redovisas uppdragsutbildning?	21
Uppdragsutbildningens omfattning	21
Uppdragsutbildningens inriktning	24
Förändringar i uppdragsutbildningens inriktning	25
Konsekvenser för den grundläggande högskoleutbildningen	27
Används de bästa lärarna i uppdragsutbildningen på bekostnad av den grundläggande högskoleutbildningen?	27
Konkurrerar studerande i uppdragsutbildningen om praktikplatser med studenterna i den reguljära utbildningen?	28
Konkurrerar uppdragsutbildningen med den reguljära utbildningen om högskolans lokaler – t.ex. datorsalar – och utrustning?	28
Finns det någon person eller något organ på högskolan som har en helhetssyn på uppdragsutbildningarna?	29
Tillämpas principen om full kostnadstäckning för uppdragsutbildningen?	29
Hur planerar högskolan sin uppdragsutbildning?	30
Har högskolans uppdragsutbildning någon positiv inverkan på den grundläggande högskoleutbildningen?	31

Lokal policy, lokala regler och/eller riktlinjer	32
Uppdragsutbildningens roll i högskolornas samverkan med det omgivande samhället	35
Slutsatser och bedömningar	38
Uppdragsutbildningens omfattning och inriktning	38
Uppdragsutbildningens inverkan på den grundläggande högskoleutbildningen	39
Högskoleverket anser att högskolorna ska ha en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen	40
Principen om full kostnadstäckning	43
Högskoleverkets föreskriftsrätt	44
Bilaga 1	46
Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (SFS 1997:845)	46
Bilaga 2	48
Deltagarförteckning	48
Bilaga 3	50
Översikt av avtal om uppdragsutbildning under 1998 på mellan 10 och 40 studieveckor	50
Översikt av uppdragsutbildningar på minst 40 studieveckor 1998.	53

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00
fax 08-563 085 50

Juridiska avdelningen
Barbro Molander

1999-06-30
Reg.nr 30-2198-98

Uppdrag till Högskoleverket om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor

Genom beslut den 20 augusti 1998 uppdrog regeringen åt Högskoleverket att utreda och analysera konsekvenserna och tillämpningen av förordningen om uppdragsutbildning. Verket skulle kartlägga eventuella förändringar i uppdragsutbildningens omfattning och inriktning efter förordningens införande. Särskild uppmärksamhet skulle ägnas de konsekvenser uppdragsutbildningen får för den ordinarie undervisningen. Även uppdragsutbildningens roll i högskolornas samverkan med det omgivande samhället skulle särskilt belysas.

En referensgrupp har varit knuten till utredningen. I den har Maria Jonegård, Lärarhögskolans studentkår i Stockholm, Ida Kileskog, Hälsovetenskapliga studentkåren i Göteborg, Mattias Persson, Lunds universitets studentkår, Daniel Lewin, Örebro Studentkår, Charlotte Magnusson, Stockholms universitets studentkår och Gunnar Erlandsson, Uppsala studentkår ingått.

I utredningen har Högskoleverket besökt fyra lärosäten och även hållit ett diskussionsseminarium där representanter för högskolor och studentkårer har deltagit.

Högskoleverket redovisar härmed sitt uppdrag.

Beslut i ärendet har fattats av universitetskanslern efter föredragning av verksjuristen Barbro Molander. I ärendets handläggning har också deltagit överdirektören Folke K. Larsson, avdelningschefen Inger Rydén Bergendahl, chefsjuristen Frank Nordberg, utredaren Vaike Pielbusch och utredaren Carin Callerholm.

Sigbrit Franke

Barbro Molander

Sammanfattning

Högskoleverket har på regeringens uppdrag följt upp universitetens och högskolornas (båda i fortsättningen kallade högskolorna) tillämpning av förordningen (1997:845) om uppdragsutbildning. Verket har därvid bl.a. granskat förändringar i uppdragsutbildningens omfattning och inriktning efter förordningens införande. Verket har även försökt belysa vilka konsekvenser uppdragsutbildningen kan få för den grundläggande högskoleutbildningen. Verket har vidare granskat högskolornas policy och riktlinjer för sin uppdragsutbildning och gått igenom ett antal avtal på uppdragsutbildningar som överstiger tio studieveckor. Verket har också haft tillgång till högskolornas årsredovisningar och de uppgifter om intäkter och antal helårsstudenter och helårsprestationer för uppdragsutbildningen som högskolorna lämnat i anslutning till dessa.

Högskoleverket har i utredningen funnit att högskolorna gör olika bedömningar av vilka delar av verksamheten som ska betraktas som uppdragsutbildning. Det har därmed varit förenat med betydande osäkerhet att summera högskolornas uppgifter om uppdragsutbildning. Inte heller har det varit möjligt att entydigt beskriva och visa på omfattningen av uppdragsutbildningen.

Högskoleverket vågar dock konstatera, på det underlag som tagits fram, att några dramatiska förändringar inte har ägt rum vare sig i uppdragsutbildningens *omfattning eller inriktning* efter förordningens införande. Uppdragsutbildningen totalt ligger på ungefär samma nivå 1998 som närmast föregående år, dvs. vad gäller helårsstudenter och helårsprestationer på omkring 2 procent av det totala antalet. När det gäller intäkter för uppdragsutbildningen utgör dessa totalt cirka 5 procent av intäkterna för grundutbildning och cirka 2 procent av högskolornas totala intäkter.

Stora variationer finns dock mellan högskolorna. När det gäller intäkter för uppdragsutbildning har, bland universiteten, Linköpings universitet redovisat den största andelen med 10 procent av intäkterna för grundutbildningen. Göteborgs universitet och Lunds universitet har redovisat en mindre andel på runt 3 procent medan andra universitet redovisat cirka 4-5 procent. Av högskolorna har Lärarhögskolan i Stockholm redovisat en stor (men ändå en något minskande) andel uppdragsutbildning, cirka 9 procent av intäkterna för grundutbildningen. Högskolorna i Kalmar och i

Karlskrona/Ronneby har redovisat en ökning av intäkterna. Högskolan i Karlskrona/Ronneby var också den högskola som hade störst andel intäkter från uppdragsutbildning, cirka 17 procent av intäkterna för grundutbildningen.

En del högskolor anger alltså att de har minskat sin uppdragsutbildning medan andra har redovisar en ökning. Orsaker till minskning är bl.a. att regelverket tidigare har upplevts som oklart, särskilt när det gäller frågan om högskolepoäng för uppdragsutbildning, och att högskolorna även efter förordningens införande därför har varit försiktiga med sin uppdragsutbildning. Vidare framkommer klart att högskolorna i första hand koncentrerar sig på den reguljära utbildningen och att de anser att lärarresurserna i många fall inte räcker till. Även frågan om högskolornas planering och organisation av uppdragsutbildningen har betydelse i sammanhanget. För de högskolor som redovisar en ökning av uppdragsutbildningen synes en tydlig organisation för uppdragsutbildningen ha stor betydelse. Flera högskolor framhåller att de har som mål att öka sin uppdragsutbildning. De flesta högskolor ligger dock på ungefär samma nivå som närmast tidigare år.

Vad gäller uppdragsutbildningens *inriktning* så är den offentliga sektorn fortfarande den största uppdragsgivaren och det är fortfarande mest inom vård- och läraryrkena som uppdragsutbildningen beställs. Ökad efterfrågan från näringslivet märks dock i vissa fall, särskilt där högskolan aktivt genom bl.a. centrumbildningar och liknande samverkar med det omgivande samhället.

Vad gäller *studenternas oro för att uppdragsutbildningen inverkar negativt på den grundläggande högskoleutbildningen* har Högskoleverket under sin utredning i något enstaka fall kunnat konstatera att uppdragsutbildningen har fått negativa konsekvenser för den reguljära utbildningen. Även vissa brister i högskolornas planering av uppdragsutbildningen har framkommit. Det överväldigande intrycket är dock att högskolorna anser det som självklart att den reguljära utbildningen ska komma i första hand och att den också gör det. Studenternas oro har enligt verket sin främsta orsak i att det brister i deras möjligheter till insyn i och information om högskolornas uppdragsutbildningar. Studenternas avsaknad av insyn och information hänger i sin tur ihop med att högskolorna själva oftast inte har någon överblick och enhetlig hantering av sin uppdragsutbildning och alltså har svårt att ge studenterna den information som de vill ha.

Högskoleverket anser att det bör finnas en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen inom varje högskola. Detta är av största betydelse för

- högskolan som får större möjlighet att styra och utveckla sin uppdragsutbildning,
- studenten som vet vilken policy som gäller för hela högskolan och som har lätt att skaffa sig information om omfattning och inriktning av uppdragsutbildningen samt om de konsekvenser den kan medföra för grundutbildningen,
- det omgivande samhället som får en naturlig ingång till högskolans uppdragsutbildning.

För att uppnå målet om en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen inom högskolan rekommenderar Högskoleverket att

- varje högskola ska *fastställa en policy och riktlinjer* för sin uppdragsutbildning utifrån gällande regelverk,
- *skriftliga avtal* bör tecknas för all poänggivande uppdragsutbildning och för annan uppdragsutbildning av någon omfattning,
- det bör finnas *en sammanhållande funktion* på varje högskola som har insikt i och överblick över all uppdragsutbildning vid högskolan. Hos denna funktion ska t.ex. en student lätt kunna få information om vilka regler som gäller för högskolans uppdragsutbildning, vilken uppdragsutbildning en institution har och även få tillgång till aktuella avtal efter sedvanlig prövning av utlämnande av offentlig handling.

Högskoleverket har *viss föreskriftsrätt* när det gäller högskolornas uppdragsutbildning och även när det gäller högskolornas resultatredovisning. Under verkets utredning har flera högskolor haft funderingar och frågor kring tolkningen av förordningen om uppdragsutbildning. Verket har också kunnat konstatera att det föreligger ett stort behov av en enhetlig struktur för högskolornas redovisning eftersom osäkerhet uppenbarligen råder om vad som ska avses med begreppen grundläggande högskoleutbildning, uppdragsutbildning, behörighetsgivande förutbildning, KY-utbildning m.m. och hur dessa ska redovisas.

Högskoleverket kommer därför att i ett fortsatt arbete verka för ett klargörande i dessa frågor och noggrant överväga om detta ska göras genom ytterligare föreskrifter, allmänna råd eller annan information.

Summary

The National Agency for Higher Education was instructed by the Government to review the application by the universities and university colleges [hereafter referred to as 'universities'] of the Contract Education Ordinance (1997:845). For the purposes of this review the Agency examined changes in the scope and orientation of contract education after the entry into force of the Ordinance. It also attempted to analyse the consequences of contract education for undergraduate education. In addition, it examined the universities' contract education policies and guidelines, as well as a number of contracts for courses lasting more than 10 weeks. It also had access to the universities' annual reports and the data on income and full time equivalents and annual performance equivalents relating to contract education submitted together with the reports.

The Agency found that the universities differed in their assessments of the elements of their education services that should be regarded as contract education. The task of aggregating the information supplied by them was therefore attended with considerable uncertainty. Not was it possible to make a reliable analysis of the scope of the contract education services.

The Agency notes, however, on the basis of the data obtained, that no dramatic changes have taken place either in the *scope or orientation* of contract education after the entry into force of the Ordinance. The volume of contract education was roughly the same in 1998 as in 1997; it accounted for about 2 per cent of all education services in terms of full time equivalents and annual performance equivalents. The income from contract education was equivalent to about 5 per cent of that for undergraduate education and about 2 per cent of the universities' overall income.

However, there were substantial variations. Of the universities, the highest income from contract education as a percentage of the income from undergraduate education – 10 per cent – was reported by Linköping University. Gothenburg University and Lund University reported about 3 per cent, while the figures for the other universities were of the order of 4-5 per cent. Of the university colleges, the figure for the Stockholm Institute of Education was high (although lower than before), equivalent to about 9 per cent of the income from undergraduate education. Kalmar and Karls-

krona/Ronneby University Colleges reported an increase in income. Karlskrona/Ronneby University College also reported the highest income of all from contract education, i.e. about 17 per cent.

Some university colleges also stated that their contract education services had diminished, while others reported an increase. Among the reasons given for the decrease were the fact that the rules were previously considered not sufficiently transparent, especially as regards the question of the credits awarded for contract education courses, and the fact that the university colleges continued to pursue a cautious policy on contract education even after entry into force of the Ordinance. Furthermore, the university colleges had obviously concentrated on their regular activities, stating that they had insufficient staff for contract education. The university colleges' planning and organization of contract education were also a factor. In the case of the university colleges that increased the proportion of contract education, a transparent organization for contract education seems to have played a part. Several university colleges stated that they intended to increase the proportion of contract education. Nevertheless, in most cases the level was about the same as in 1997.

As regards the *orientation* of contract education, the public sector was still the largest customer, and the education ordered was still mostly for the health care and teaching professions. However, there was a noticeable increase in demand from the business sector in some cases, particularly where the university took active measures to serve the local community by establishing scientific centres etc.

As regards *students' concern that contract education has an adverse effect on undergraduate education*, the Agency noted such adverse effects in a few isolated cases. Occasionally, the universities' planning of contract education also left something to be desired. However, the overall impression was that universities give their regular university education pride of place as a matter of course. In the Agency's view, the main reason for the students' concern is that they have insufficient access to information about the universities' contract education services. This lack of information is due in turn to the fact that the universities themselves do not have a clear overall picture, or indeed any integrated management, of their contract education services and it is therefore difficult for them to give the students the information they require.

In the Agency's view, each university should make arrangements for integrated management of contract education. This is of the utmost importance for:

- the university, to enable it to manage and develop its contract education services
- the students, who, with a coherent policy in place throughout the university, would easily be able to obtain information about the scope and orientation of contract services and about any consequences for undergraduate education
- the local community, who would thus gain ready access to the university's contract education services

In order to achieve integrated management of contract education, the Agency recommends that:

- each university *adopt contract education policies and guidelines* on the basis of existing rules
- *written contracts* be concluded for all contract education for which credits are awarded, as well as for other contract education of any importance
- *a coordinating unit* be established at each university to oversee all the contract education services provided by the university. It would, for example, be easy for students to apply to this unit for information about the rules governing the university's contract education, the contract education provided by a specific department and about existing contracts, subject to the permission procedure for the disclosure of public documents.

The National Agency for Higher Education has a *limited right to adopt rules* concerning the universities' contract education and results accounting. In the course of the Agency's investigation several universities made inquiries about the interpretation of the Contract Education Ordinance. The Agency noted also that there is an urgent need of a uniform structure for the universities' results accounting, since there is obviously some uncertainty about the meaning of the terms 'undergraduate education', contract education, qualifying pre-employment training, advanced vocational training etc. and how they are to be reported.

The Agency will therefore at a later stage endeavour to clarify these matters and give careful consideration to whether this is best achieved by issuing further rules, general recommendations or more information.

Uppdraget

Regeringens beslut

Regeringen har gett Högskoleverket i uppdrag att utreda och analysera konsekvenserna och tillämpningen av förordningen (1997:845) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Högskoleverket ska kartlägga eventuella förändringar i omfattning och inriktning på uppdragsutbildningen vid universiteten och högskolorna med anledning av förordningens införande. Särskild uppmärksamhet ska ägnas eventuella negativa konsekvenser av uppdragsutbildningen för den ordinarie undervisningen – vad t.ex. avser tillgången till kvalificerade lärare och till lokaler. Även uppdragsutbildningens roll i högskolornas samverkan med det omgivande samhället ska särskilt belysas.

Högskoleverket ska säkerställa ett brett studentdeltagande i utförandet av uppdraget genom att låta studentorganisationerna utgöra referensgrupp eller liknande i uppdraget.

Bakgrund

Regler om universitetens och högskolornas (båda i fortsättningen benämnda högskolor) uppdragsutbildning infördes från och med den 1 januari 1986. I förordning (1985:1037) om uppdragsutbildning i anslutning till statlig och kommunal högskoleutbildning föreskrev regeringen bl.a. följande:

1§ ”Vid statlig högskoleenhet får bedrivas uppdragsutbildning som i fråga om art och nivå har anknytning till den reguljära utbildningen vid enheten, dock inte uppdragsutbildning som motsvarar någon allmän utbildningslinje.

Uppdragsutbildning innebär att utbildningen anordnas mot särskild avgift för personer som uppdragsgivaren utser. Statliga, kommunala och landstingskommunala myndigheter kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning och utbildning som betingas av arbetsmarknadsskäl. Enskilda företag och organisationer kan vara uppdragsgivare i fråga om personalutbildning.”

I förordningen fanns även bestämmelser om kompetensbevis för utbildning vilka innebar att betyg och utbildningsbevis under vissa förutsättningar fick ges enligt bestämmelserna om grundläggande högskoleutbildning.

Föredragande statsrådet uttalade i prop. 1984/85:195 bl.a. att uppdragsutbildning alltid är att se som ett tillägg till den ordinarie verksamheten och att möjligheterna att ge reguljär utbildning inte får påverkas negativt.

Så länge som högskolornas uppdragsutbildning har funnits har det framförts en mängd olika åsikter om för- och nackdelar med uppdragsutbildning. Ur bl.a. UHÅ:s rapport 1988:2 "Högskolan som uppdragstagare" kan man utläsa några vanliga åsikter. Här följer några exempel.

Fördelar

- Från ett övergripande perspektiv kan högskolan genom uppdragsutbildning knytas närmare avnämarna av högskolans utbildningar. Den ökade kommunikationen med det omgivande samhället kan göra högskolan mer medveten om var och när behov finns av viss utbildning.
- Kontaktyrorna mot arbetslivet kan öppna vägar för bl.a. praktikkoppling i de reguljära utbildningarna.
- Kommunikation med externa organisationer och näringsliv kan ge impulser till förnyelse och nytänkande och tjäna som underlag för utveckling av mer aktuellt kursinnehåll.
- Högskolan kan synas bättre i sin region.
- Institutionen kan dryga ut sin ekonomi och därmed förbättra möjligheterna till materialanskaffning etc.
- De företag och myndigheter som köper utbildning har möjlighet att höja kompetensen i personalgrupperna.
- Högskolans utbildningar orienteras i större utsträckning mot arbetslivets aktuella behov.

Nackdelar

- Högskolan riskerar att bli beroende av arbetslivet som kan urholka dess fria utbildningsroll i samhället.
- Tillförseln av externa medel kan ge upphov till en situation där statsanslagen medvetet hålls låga eftersom verksamheten delvis kan finansieras med externa medel. På sikt kan detta medverka till

utslagning av smalare ämnesområden och en urholkning av högskolans ämnesbredd.

- Institutionen kan lockas att gå ut i aktiv marknadsföring av sina uppdragsutbildningar med medel som tas från statsanslagen. Om inte marknadsföringen ger resultat i form av beställningar så har uppdragsutbildningen på ett negativt sätt inkräktat på den reguljära utbildningen.
- Det finns risk att institutionen väljer att använda de pedagogiskt mest begåvade lärarkrafterna i uppdragsutbildningen. Personalen riskerar att delas upp i upplevda A- och B-lag. I de fall som lärarna i uppdragsutbildning erhåller personalutvecklande åtgärder i större utsträckning än andra lärare riskerar den effekten att manifesteras ytterligare.
- För studenterna i reguljär utbildning framstår det som orättfärdigt att gängse antagnings- och ev. också behörighetsregler sätts ur spel i samband med uppdragsutbildning. Generellt sätts antagningsreglerna ur spel. I det fall som betyg och utbildningsbevis inte utfärdas för en uppdragsutbildningskurs, sätts även behörighetsreglerna ur spel. För den enskilde studenten känns detta orättvist.

SFS och andra studentorganisationer har hela tiden med kraft hävdade att uppdragsutbildning inte ska kunna ge högskolepoäng och samma kursbevis och examina som den grundläggande högskoleutbildningen. All utbildning som kan ge statliga högskolepoäng eller leda fram till en examen måste vara helt avgiftsfri. Man ska inte kunna köpa sig förbi antagningsregler och köer.

När 1986 års förordning om uppdragsutbildning upphävdes i juni 1993 infördes reglerna om högskolornas uppdragsutbildningar istället i regleringsbrevet om anslag till högskolorna. Några bestämmelser om kompetensbevis för uppdragsutbildning fanns inte i regleringsbrevet och det var oklart om högskolorna ändå fick ge högskolepoäng för sina uppdragsutbildningar. Högskoleverket fick ofta frågor om detta och det oklara rättsläget föranledde verket att 1997 göra en utredning om hur högskolorna hanterade frågan. Högskoleverket fann att de flesta högskolor fortsatte i den ordning som hade fastslagits 1986 och att de under vissa förutsättningar fortfarande gav högskolepoäng för sina utbildningar. Verket fann dock att detta inte var förenligt med gällande regler och föreslog att en särskild reglering skulle införas om detta.

Regeringen utfärdade den 6 november 1997 förordningen (1997:845)

om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor, se bilaga 1. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 1998. Förordningen klargör att även uppdragsutbildning kan ge högskolepoäng, dvs. betyg, kursbevis och examina enligt reglerna för grundläggande högskoleutbildning om samma kvalitetskrav ställs på uppdragsutbildningen som på den grundläggande högskoleutbildningen (7 §). I förordningen uttalas också klart att uppdragsutbildning inte får bedrivas på sådant sätt eller i sådan omfattning att den får en negativ inverkan på den grundläggande högskoleutbildning som högskolan ska bedriva (3 § tredje stycket).

Studentorganisationerna har efter förordningens införande uttryckt sin stora oro för att uppdragsutbildningen ska öka markant nu när det har klargjorts att uppdragsutbildning kan ge högskolepoäng och t.o.m. högskoleexamen (det sistnämnda är helt nytt eftersom uppdragsutbildning tidigare inte fick motsvara någon hel utbildningslinje). SFS har i skrivelse till Högskoleverket i juni 1998 pekat på risken för att uppdragsutbildningen inverkar negativt på den ordinarie utbildningen, vikten av att principen om full kostnadstäckning upprätthålls och frågan om högskolans organisation av uppdragsutbildningen. Regeringen har därefter gett Högskoleverket ovan nämnda uppdrag.

Arbetet med rapporten

Som ett första led i utförandet av uppdraget har Högskoleverket tagit del av

- de lokala regler, råd eller riktlinjer som universitet och högskolor har utfärdat med anledning av de nya bestämmelserna
- de avtal om uppdragsutbildningar som träffats under 1998 och som omfattar minst 10 studieveckor.

Högskoleverket har också haft kontakt med SFS centralt och med lokala studentkårer.

Högskoleverket har därefter valt att besöka några universitet och högskolor för närmare utredning och diskussioner. De utvalda lärosätena är Göteborgs universitet, Karolinska institutet, Örebro universitet och Lärarhögskolan i Stockholm.

Högskoleverket har haft tillgång till högskolornas årsredovisningar och de uppgifter om ekonomi och helårsstudenter och helårsprestationer som högskolorna lämnar till verket i anslutning till årsredovisningarna.

Till utredningen har varit knuten en referensgrupp bestående av representanter för SFS, Uppsala studentkår och Stockholms universitets studentkår.

Ett seminarium har också hållits där universitet, högskolor och studentrepresentanter har haft möjlighet att lämna sina synpunkter, se förteckning över deltagare i bilaga 2.

Högskolornas utbildningar

Utbildningar inom högskolan som inte ska förväxlas med uppdragsutbildning

Högskolans utbildning vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, jfr. 2 § första punkten högskolelagen (1992:1434).

Den grundläggande högskoleutbildningen vid högskolan skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Den grundläggande högskoleutbildningen finansieras och utförs på olika sätt.

Den helt dominerande utbildningen vid alla högskolor är *grundläggande högskoleutbildning som finansieras direkt via statsanslag* till högskolan.

Flera högskolor utför vidare *grundläggande högskoleutbildning enligt avtal med en annan högskola*. Denna form av samarbete förekommer t.ex. inom lärarutbildningar. Vissa delar av utbildningen kan utföras av institutioner vid en annan högskola än den som har utbildningen. Den utförande högskolan får ersättning för utbildningen från den beställande högskolans grundutbildningsanslag. Den utförande högskolan betraktar därför ofta denna verksamhet som uppdragsutbildning även om medlen avser reguljär grundutbildning.

Även *inom högskolan* förekommer att institutioner eller andra enheter utför grundläggande högskoleutbildning på uppdrag av andra enheter inom samma högskola.

Avtal med annan finansiär om grundläggande högskoleutbildning är sådan som finansieras med externa medel (t.ex. bidrag) men där det inte är fråga om något uppdrag utan där antagning, kursplaner, studentkårstillhörighet m.m. är samma som för utbildning finansierad genom de statliga anslagen.

Under de senaste åren har ansvaret för att anordna vårdutbildningar på många håll i landet överförts från landstingen/kommunerna till de statliga högskolorna. Detta innebär i praktiken att landstingen och i vissa fall kommuner *lämnar utbildningsuppdrag till högskolor om att genomföra grundläggande högskoleutbildning inom vårdområdet*. Landstingen (motsv.) ersätter högskolorna för att utbildningen utförs. En mindre del av ersättningen utgörs av det statsbidrag som respektive landsting erhåller för grundläggande vårdutbildning.

En högskola kan också anordna eller på annat sätt samverka i *s.k.*

kvalificerad yrkesutbildning enligt en särskild lag (1996:339) och förordning (1996:372) om försöksverksamhet med viss kvalificerad yrkesutbildning. Utbildningen kan anordnas av statliga universitet och högskolor, kommuner, landsting och enskilda utbildningsanordnare. Utbildningsanordnarna får anordna utbildningen själva eller i samverkan med andra. Utbildningen anordnas med särskilt statsbidrag, som fördelas efter ansökan. Utbildningen ska vara avgiftsfri för den studerande och är öppen för sökande från hela landet. Den som går igenom sådan utbildning kan få studiestöd.

Högskolorna kan bl.a. också anordna *behörighetsgivande förutbildning* enligt förordning (1992:819) om behörighetsgivande förutbildning vid universitet och högskolor, *NT-utbildning* enligt förordning (1995:819) om vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar med särskilt vuxenstudiestöd m.m. och *särskild teoretisk och praktisk utbildning* enligt förordning (1995:889) om särskild teoretisk och praktisk utbildning vid universitet och högskolor.

Uppdragsutbildning

Högskolorna får bedriva *uppdragsutbildning* enligt bestämmelserna i förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Med uppdragsutbildning avses i förordningen utbildning som anordnas mot avgift från annan än enskild för personer som uppdragsgivaren utser (2§). Endast uppdragsutbildning som knyter an till sådan grundläggande högskoleutbildning som högskolan har examensrätt för får bedrivas som uppdragsutbildning. Den får inte bedrivas på sådant sätt eller i sådan omfattning att den får negativ inverkan på högskolans grundläggande högskoleutbildning (3 §). Uppdraget ska avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarens arbete åt uppdragsgivaren. Är uppdragsgivaren en statlig eller en kommunal myndighet eller ett landsting får uppdraget även avse utbildningar som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av biståndspolitiska skäl (4 §).

Det är alltså finansieringen och det särskilda sättet att utse deltagarna som kännetecknar uppdragsutbildning. Uppdragsutbildning är inte högskoleutbildning i formellt hänseende. De studerande i uppdragsutbildning är inte studenter i högskolan och högskoleförfattningarna är inte tillämpliga på denna typ av utbildning (se även Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R). Beställare av uppdragsutbildning förutsätts vara företag och organisationer, statliga myndigheter samt kommuner och landstingskommuner (jfr. prop. 1984/85:195).

Högskolorna kan ge uppdragsutbildning som ger betyg, kursbevis och examensbevis enligt bestämmelserna för grundläggande högskoleutbildning (högskolepoäng) om samma kvalitetskrav ställs på den som på den grundläggande högskoleutbildningen (7 §). Högskolorna kan också ge annan uppdragsutbildning, såsom ”skräddarsydda” utbildningar, studiedagar, seminarier m.m.

Omfattning och inriktning av uppdragsutbildningen

Hur redovisas uppdragsutbildning?

Högskolorna ska i årsredovisningen särredovisa sin uppdragsutbildning, se 6 § förordningen om uppdragsutbildning och 4 kap. 14 § förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor samt 30 § avgiftsförordningen (1992:191). En årsredovisning består av dels en beskrivande del – resultatredovisningen – och dels av ett bokslut med kommentarer (se förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m.).

Högskoleverket – som enligt sin instruktion bl.a. svarar för insamling, bearbetning och sammanställning av data om högskolan – samlar in uppgifter om ekonomi och studenter för olika delar av grundutbildningen och även för uppdragsutbildningen.

Uppdragsutbildningens omfattning

Högskoleverket har tagit del av högskolornas årsredovisningar. I anslutning till dessa har verket samlat in uppgifter om studenter och ekonomi för bl.a. högskolornas uppdragsutbildning. Verket har vidare tagit del av ett stort antal högskolors avtal om uppdragsutbildningar som överstiger 10 studieveckor. Slutligen har verket vid sina besök fått redogörelser för omfattningen av uppdragsutbildningen på enskilda institutioner.

Högskoleverket har i arbetet kunnat konstatera att högskolorna gör olika bedömningar av vilka delar av verksamheten som ska betraktas som uppdragsutbildning. Vissa högskolor redovisar reguljär grundutbildning som utförs åt andra högskolor som uppdragsutbildning medan andra inte gör det. Även den vårdutbildning som genomförs enligt avtal med landsting redovisas i varierande omfattning som uppdragsutbildning. Högskolornas KY-utbildningar redovisas också ibland som uppdragsutbildning. På grund av den skillnad som råder mellan högskolorna i redovisningen av sin uppdragsutbildning är det inte möjligt att entydigt beskriva och visa på omfattningen av denna.

Högskolornas årsredovisningar för 1998

Vid de flesta högskolor beskrivs uppdragsutbildningen ligga på en oförändrad nivå. I några fall har den minskat. Som förklaring till minskningar framhålls en bättre arbetsmarknad och därmed minskade behov av utbildning, kommunernas ansträngda ekonomi samt att den egna lärarpersonalen behövs för att undervisa i den reguljära grundutbildningen. Några högskolor har dock redovisat en ökning av uppdragsutbildningen totalt eller av vissa delar av uppdragsutbildningen. *Mitthögskolan* redovisar en ökning av omsättningen när det gäller uppdragsutbildning riktad till företag och myndigheter. *Lärarhögskolan i Stockholm* anger att fler och fler organisationer efterfrågar Lärarhögskolans speciella kompetens inom lärande. Det handlar om allt från stora företag till småföretag och branschorganisationer. En stor nytillkommande verksamhet är uppdragsutbildning åt länsarbetsnämnder. *Linköpings universitet* har för sin tredje uppgift bl.a. centrumbildningar som administrativt knyts till en värdinstitution. Andra centrum för bl.a. skolutveckling, kompetensutveckling, för Innovation och Entreprenörsskap och för Industriell Teknik och Arbetsorganisation har en ökande uppdragsutbildning. *KTH* konstaterar sammanfattningsvis att den anslagsfinansierade vidareutbildningen har minskat samtidigt som den uppdragsfinansierade utbildningen har ökat i omfattning. Flera högskolor har kommenterat att de har som mål att öka uppdragsutbildningen. *KI* har framhållit att uppdragsutbildningen på sikt kommer att bli allt viktigare.

Intäkter från uppdragsverksamhet; uppgifter från högskolorna i anslutning till årsredovisningarna

De slutsatser om uppdragsutbildningens omfattning som redovisas i det följande är grundade på sammanställningar av de uppgifter som lärosätena lämnat i anslutning till sina årsredovisningar. Högskoleverket vill här framhålla att fortlöpande ändringar i redovisningsprinciper gör det svårt att avgöra om ändringar i uppdragsverksamheten mellan enskilda år för högskolorna innebär reella ökning eller minskningar av uppdragen.

Sammantaget uppgick högskolornas intäkter från uppdragsutbildning under budgetåret 1998 till knappt 800 miljoner kronor. Intäkterna utgjorde drygt 5 procent av alla intäkter till grundutbildning. Detta innebär en minskning av andelen uppdragsutbildning med några tiondels procentenheter i förhållande till föregående år.

Några lärosäten har redovisat en ökning av uppdragsutbildningen. Detta gäller t.ex. *Linköpings universitet* som i förhållande till andra statliga

lärosäten har en stor andel uppdragsutbildning, omkring 10 procent av intäkterna för grundutbildning. Universitetet var budgetåret 1998 det statliga lärosäte som hade störst intäkter från uppdragsutbildning, nästan 90 miljoner kronor. Även vid *högskolorna i Kalmar och Karlskrona/Ronneby* har uppdragsutbildningen ökat i förhållande till den totala grundutbildningens intäkter. Karlskrona/Ronneby var 1998 den högskola som hade störst andel intäkter från uppdragsutbildning, 17 procent. *KTH* har redovisat en mindre ökning och har en uppdragsutbildning på runt 4 procent.

På andra lärosäten synes intäkterna ha minskat något. *Lärarhögskolan i Stockholm* t.ex. har redovisat intäkter med runt 9 procent av den totala grundutbildningens intäkter medan *Uppsala universitet*, *Lunds universitet*, *Göteborgs universitet* och *Örebro universitet* har redovisat intäkter på mellan 3 och 5 procent.

Av de totala intäkterna, alltså även intäkter för bl.a. forskning, utgör uppdragsutbildning en förhållandevis marginell andel, närmare bestämt 2 procent. Andelen har inte förändrats de senaste tre åren. Utöver uppdragsutbildning förekommer också uppdragsforskning vid högskolorna. Denna inbringade 1998 ungefär lika mycket som uppdragsutbildning, knappt 800 miljoner kronor.

Uppdragsutbildning motsvarande antalet helårsprestationer och helårsstudenter

Med *helårsstudenter* avses antalet studenter som har påbörjat studier på en kurs multiplicerat med kursens poäng dividerat med 40 (se 4 kap 7 § förordning om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor).

Med *helårsprestationer* avses antalet godkända poäng på en kurs eller delkurs dividerat med 40 (se 4 kap. 8 § samma förordning).

Totalt sett har det inte skett några stora förändringar av andelen helårsstudenter och helårsprestationer i uppdragsutbildning de senaste läsåren. Vid de skilda högskolorna kan andelen uppdragsutbildning variera över åren. Det totala antalet helårsstudenter var läsåret 1997/98 omkring 250 000 varav omkring 5 400 eller cirka 2 procent redovisades i uppdragsutbildning.

I förhållande till läsåret 1995/96 innebar detta en ökning med cirka 1 000 helårsstudenter men eftersom också det totala antalet studerande har ökat har andelen uppdragsutbildning förblivit konstant. Andelen uppdragsutbildning som motsvarar helårsprestationer ligger också ganska konstant, omkring 2 procent.

Uppdragsutbildningens inriktning

Högskoleverket har begärt in avtal från högskolorna på uppdragsutbildningar som omfattar minst 10 studieveckor. Avtalens omfattning och innehåll varierar mycket mellan högskolorna och även mellan institutioner inom samma högskola. Vissa har endast en underskriven offert för stora uppdragsutbildningar medan andra har långa och detaljerade avtal.

En översikt av högskolornas uppdragsutbildningar överstigande 10 studieveckor finns i bilaga 3.

Kurser

Högskoleverkets utredning visar att den dominerande andelen av uppdragsgivarna återfinns inom den offentliga sektorn. Detta framgår dels av de kopior på avtal på utbildningar överstigande 10 studieveckor som Högskoleverket har tagit in från högskolorna, dels av högskolornas resultatredovisningar. Uppdragsutbildning utförs exempelvis åt kommunerna för skolans behov av kompletterande utbildning för lärare, ofta i anslutning till de regionala utvecklingscentra för skolutveckling som bildats i samarbete med kommuner. Åt landstingen utförs kompetenshöjande utbildning för sjukvårdspersonal. Det kan t.ex. röra sig om utbildningar i ledarskap och organisationsutveckling och kortare specialistutbildningar av olika personal-kategorier. För den statliga sektorn utförs bl.a. poänggivande eller skräddarsydda kurser på uppdrag av enskilda myndigheter för deltagarnas kompetensutveckling och mer generell utbildning av arbetslösa på uppdrag av länsarbetsnämnderna.

En ny samarbetsform i anslutning till uppdragsutbildningen är högskolornas deltagande i regionala utvecklingsprojekt som finansieras med medel från EU:s strukturfonder. Kommunerna kan erhålla medel och i formell mening vara uppdragsgivare samtidigt som lärosätet fullt ut svarar för genomförande av projektet.

Högskolorna utför också uppdragsutbildning åt privata företag och organisationer. Det kan vara skräddarsydda kurser eller kurser som helt motsvarar reguljära kurser i bl.a. juridik, företagsekonomi, språk, data och teknik. På Stockholms universitet t.ex. är företagsekonomiska institutionen den dominerande anordnaren av uppdragsutbildningar.

Programutbildningar

Med programutbildningar menar Högskoleverket här programutbildningar som leder fram till en yrkesexamen.

Högskoleverkets utredning visar att den övervägande delen av program-

utbildningarna finns inom lärar- och vårdutbildningarna. Det rör sig om vidareutbildningar av barnskötare till förskollärare, förskollärare till grundskollärare, praktisk-pedagogiska utbildningar inom lärarutbildningen (PPU-utbildningar) på 40 poäng, sjuksköterskeutbildningar på 120 poäng och olika specialistutbildningar inom vården. Vad gäller hela sjuksköterskeutbildningar på 120 poäng har sex stycken anmälts till verket under 1998. Antal deltagare är totalt 65 stycken.

Uppdragsgivare för programutbildningarna är kommuner, landsting, länsarbetsnämnder och försvarsmakten (gäller idrottslärarutbildning). Göteborgs stadsteater har av högskolan i Borås beställt yrkesteknisk högskoleutbildning på 60 poäng i textil- och konfektionsproduktion för fyra deltagare.

Förändringar i uppdragsutbildningens inriktning

Högskoleverket gjorde 1997 en kartläggning av högskolans poänggivande uppdragsutbildningar (Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R). Högskolorna redovisade då på verkets förfrågan sina programutbildningar som leder fram till yrkesexamen. Programutbildningarna var även då till största delen inom områdena för vård- och lärarutbildningar. Högskoleverket kan vid en jämförelse konstatera den förändringen att programutbildningarna inom lärarutbildningarna är på väg att öka något. Lärarhögskolan i Stockholm t.ex. som 1997 inte redovisade någon PPU-utbildning som uppdragsutbildning har idag PPU-utbildning för arbetslösa inom journalistik och media med 24 + 24 deltagare (arbetsmarknadsutbildning). Länsarbetsnämnderna är en stor nytillkommande uppdragsgivare. Det kan t.ex. vara fråga om 40 poängs PPU-utbildningar för arbetslösa akademiker, personer med utländsk lärarexamen och lärare som arbetat länge utan behörighet för att lösa den kommande lärarbristen. Linköpings universitet som 1997 inte redovisade någon programutbildning har 1998 gymnasielärarutbildning på distans 40 poäng med Haninge kommun som uppdragsgivare och kompetenshöjande utbildning för barnskötare 20 + 60 poäng till barn- och ungdomspedagogisk examen där Linköpings kommun är uppdragsgivare. Uppsala universitet som 1997 inte redovisade någon programutbildning har fastställt utbildningsplaner för två uppdragsutbildningar omfattande vardera 100 poäng som avser vidareutbildning av barnskötare till barn- och ungdomspedagogisk examen och förskollärare till grundskollärare 1–7. Universitetet pekar på att Uppsala kommun och närliggande kommuner under de senaste åren i allt större utsträckning valt att i kompetenshöjande

syfte köpa utbildning av universitetet för kommunernas lärare.

Vad gäller vårdutbildningarna kan konstateras att vårdhögskolorna när de drevs i landstingskommunal/kommunal regi hade en större andel uppdragsutbildning än de statliga högskolorna. Vårdhögskolorna har successivt integrerats i den statliga högskolan och fr.o.m. den 1 januari 1999 är de bara några få landstingskommunala/kommunala vårdhögskolor kvar. Detta bör innebära att uppdragsutbildningen ökar i de statliga högskolor som numera har vårdutbildningar. KI har t.ex. i sin resultatredovisning framhållit att uppdragsutbildningen ökar på sikt. Göteborgs universitet har startat en hel sjuksköterskeutbildning på uppdrag av Sahlgrenska sjukhuset. Man kan dock genom att jämföra högskolornas uppgifter om programutbildningar för 1997 och 1998 totalt skönja en minskning i hela sjuksköterskeutbildningar.

Högskoleverkets besök på högskolorna visar att inte bara skolor och förskolor efterfrågar utbildning från de pedagogiska institutionerna. Nu efterfrågas kurser i arbetslivspedagogik och vuxenpedagogik även av näringslivet. Även inom skolutveckling efterfrågas kompetensen inom de pedagogiska institutionerna alltmer.

I övrigt konstaterar verket vad gäller uppdragsutbildningens inriktning att liksom tidigare finns de flesta uppdragsgivarna inom den offentliga sektorn. På vissa håll är dock efterfrågan från näringslivet stor. Här synes bl.a. olika centrumbildningar och liknande som bildats på högskolorna för den tredje uppgiften ha betydelse. När näringslivet är uppdragsgivare synes det ofta röra sig om enstaka kurser. Kortare utbildningsprogram med privata företag som uppdragsgivare förekommer dock inom de tekniska utbildningarna. KTH har i sin årsredovisning uppgett att uppdragsutbildningen har ökat.

Konsekvenser för den grundläggande högskoleutbildningen

I 3 § tredje stycket förordningen om uppdragsutbildning föreskrivs att uppdragsutbildning inte får bedrivas på sådant sätt eller i sådan omfattning att den får negativ inverkan på den grundläggande högskoleutbildningen som högskolan ska bedriva.

Högskoleverket har på grundval av de handlingar som skickats in till verket valt att besöka fyra lärosäten, närmare bestämt Göteborgs universitet, Karolinska institutet, Örebro universitet och Lärarhögskolan i Stockholm. Högskoleverket har också haft kontakt med studentkårer vid lärosätena.

Vid besöken har Högskoleverket haft diskussioner med institutionerna. Dessa kan sammanfattas runt ett antal olika punkter där studenterna har framfört sin oro.

Används de bästa lärarna i uppdragsutbildningen på bekostnad av den grundläggande högskoleutbildningen?

Ingen ordinarie lärare på de besökta högskolorna arbetar endast med uppdragsutbildning. Vissa besökta institutioner har visat en sammanställning av lärarnas totala tjänstgöring under 1998 för att bekräfta detta. Ingen lärare har visat sig arbeta i uppdragsutbildning mer än som mest 60 procent av sin totala tjänstgöring. Självklart väljer man bra och kvalificerade lärare till uppdragsutbildning. Uppdragsgivaren ställer ibland krav på att det ska vara en viss lärare som utför uppdraget. Samma lärare finns i grundutbildningen som i uppdragsutbildningen. Det har i vissa fall framhållits att uppdragsutbildning har kunnat rädda bredden och volymen på verksamheten vid tillfälliga nedgångar. Lärare har då inte behövt avskedas utan högskolan har kunnat behålla dem med hjälp av uppdragsutbildning. Ibland har lärare utifrån projektanställts för att bara hålla på med uppdragsutbildning.

Konkurrerar studerande i uppdragsutbildningen om praktikplatser med studenterna i den reguljära utbildningen?

På *Lärarhögskolan i Stockholm* uppger man att de studerande i uppdragsutbildning har praktikplats ordnad av arbetsgivaren och att det inte är fråga om konkurrens med studenter i den reguljära utbildningen. På *KI* påpekar man att det står inskrivet i avtalen att uppdragsgivaren svarar för att praktikplatser ställs till förfogande utan att det inkräktar på beställda platser i den reguljära utbildningen. De utökade kontakterna som uppdragsutbildningen bidrar till kan t.o.m. utöka antalet praktikplatser anser man där. Inte heller på *Göteborgs universitet* upplever man att tillgången till praktikplatser är ett problem. De praktikplatser som universitetet har avtalat om inom sjuksköterskeutbildningen räcker även till de sjuksköterskestuderande i uppdragsutbildning.

Konkurrerar uppdragsutbildningen med den reguljära utbildningen om högskolans lokaler – t.ex. datorsalar – och utrustning?

Studenterna anser att det i vissa fall är studerande i uppdragsutbildning som i första hand får tillgång till exempelvis datorsalar. Kurslitteraturen är i många fall bättre i uppdragsutbildningarna. Om uppdragsutbildningen ökar finns det risk att det uppstår brist på lokaler i ännu högre grad än det gör nu. På institutionen för Hälso- och sjukvård vid Göteborgs universitet har två ordinarie grupper utökats från 30 till 45 studerande i sjuksköterskeutbildningen. Varken undervisningssal eller andra lokaler räcker till för 45 studenter.

Vid Högskoleverkets besök framkommer att en stor del av högskolornas uppdragsutbildningar äger rum i uppdragsgivarnas lokaler. I den mån lokaler tas i anspråk på högskolan så sker det ofta på kvällar, helger eller på sommaren. Vad gäller t.ex. PPU-utbildningen för arbetslösa journalister på Lärarhögskolan i Stockholm så användes datorsalen på sommaren. Institutionen för Hälso- och sjukvård på Göteborgs universitet framhåller att det visserligen var lokalproblem den första terminen när 30 sjuksköterskestuderande i uppdragsutbildningen skulle samsas om lokalerna med de reguljära studenterna, men att lokalerna nu har fått en rejäl uppräckning. Det finns högtalarsystem och overheadapparater i klassrummen. Datorbeståndet har ökat en och en halv gång. Vid Örebro universitet anser man att ev. lokalproblem kan lösas genom avtal. Utbildningen kan förläggas till uppdragsgivarens lokaler eller på helger.

Finns det någon person eller något organ på högskolan som har en helhetssyn på uppdragsutbildningarna?

Inte vid något av de besökta lärosätena finns det någon person eller något organ som har en helhetssyn på uppdragsutbildningarna. I de flesta fall träffas avtalen på institutionsnivå. De större utbildningarna ska godkännas på högre nivå, ofta av rektor. Avtalen förvaras ofta på institutionerna. Studenterna har ingen annan insyn i uppdragsutbildningen än att det finns studentrepresentation i det organ där kursplanerna fastställs i poänggivande uppdragsutbildning och även i den grundläggande högskoleutbildningen. Informella samtal med studenterna förs däremot ibland.

Tillämpas principen om full kostnadstäckning för uppdragsutbildningen?

Vid uppdragsutbildning tillämpas avgiftsförordningen (1992:191). Högskolorna får själva bestämma avgiftens storlek. Avgiften skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås (6 § förordningen om uppdragsutbildning).

Alla myndigheter som tar ut avgifter ska årligen samråda med Ekonomistyrningsverket om avgifterna (7 § avgiftsförordningen).

I Riksrevisionsverkets skrift om avgiftsbeläggning i staten (1994:24) kommenterar man principen om full kostnadstäckning såhär:

För att få full kostnadstäckning i verksamheten ska myndigheten beräkna avgifterna så att intäkterna täcker samtliga kostnader – både de direkta kostnader som verksamheten orsakar och en så rättvis andel som möjligt av de kostnader som indirekt orsakas av verksamheten.

Det är viktigt att tänka på att det ekonomiska målet oftast måste ses på några års sikt. I en ny verksamhet kan det t.ex. vara svårt att göra tillförlitliga volymprognoser när avgifterna ska beräknas. Om volymen blir större än man antagit uppstår ett överskott och vice versa. Under vissa förutsättningar har myndigheten rätt att disponera detta överskott.

Det ekonomiska målet gäller för varje verksamhet som är ett eget resultatområde. Indelningen av olika verksamheter i resultatområden kan ibland ha två perspektiv; statsmakternas och myndighetens. Statsmakterna behöver information om det ekonomiska resultatet på en viss vald nivå för att kunna följa de avgiftsbelagda verksamheterna. För myndighetens interna styrning är det ofta nödvändigt att beräkna och följa upp intäkter och kostnader på en mer detaljerad nivå.

I regeringens förordningsmotiv 1992:3 uttalas bl.a. följande:

Full kostnadstäckning innebär att intäkterna, vid en viss beräknad volym, ska täcka samtliga med verksamheten direkt eller indirekt förenade kostnader. Om myndigheten disponerar ett avkastningspliktigt kapital i den avgiftsfinansierade verksamheten ska således även avkastningkravet täckas av avgiften. Subventionering av verksamheten med anslagsmedel får inte förekomma.

Studenterna pekar på att ett oeftergivligt krav är att uppdragsutbildningen inte går med vare sig vinst eller förlust. Uppdragsutbildning ska täcka sina egna kostnader, men det är ofta detta inte händer. Då en uppdragsutbildning inte fullt ut täcker sina egna kostnader finns det uppenbara risker att högskolan täcker förlusten med hjälp av statliga anslag. Uppdragsutbildning får inte heller gå med vinst. Den ska inte vara ett medel som högskolan brukar för att dra in pengar, eftersom det finns en uppenbar fara att högskolan blir beroende av den sortens finansiering.

Alla besökta högskolor uppger att de beaktar principen om full kostnadstäckning när de träffar sina avtal. Detta innebär att alla direkta och indirekta kostnader lärosätet har för sin uppdragsutbildning skall täckas men inte mer.

I Högskoleverkets utredning har framkommit att någon högskola när man tar in enstaka uppdragsutbildningsstuderande i en reguljär kurs inte tar avgift för uppdragsutbildningsstuderanden.

Hur planerar högskolan sin uppdragsutbildning?

Studenterna befarar att högskolan ibland träffar avtal om uppdragsutbildning oavsett om det går ut över lärarnas undervisning i grundutbildningen. Ibland får man intrycket att det är viktigare att schemalägga uppdragsutbildningen än grundutbildningen och att detta görs först.

Alla besökta högskolor betonar att hänsynen till den reguljära utbildningen alltid går först. Flera institutioner uppger att de aldrig tackar ja till ett uppdrag innan planering av den reguljära verksamheten har gjorts. Om det inte finns lärare åtar man sig inga nya uppdrag. Ibland projektanställs lärare för ett visst uppdrag. Vissa institutioner åtar sig dock uppdrag även om antalet lärare är begränsat och innan planering har gjorts. Man ordnar till det hela i efterhand och projektanställer ibland lärare. Det kan bli problem att hitta kompetent personal som kan åta sig uppdrag. Det har

framhållits att uppdragsutbildningen bidrar till att behålla bredd och volym i verksamheten i tider av nedskärningar.

Har högskolans uppdragsutbildning någon positiv inverkan på den grundläggande högskoleutbildningen?

De besökta högskolorna har samstämmigt framhållit att rätt skött har uppdragsutbildningen många positiva effekter på den grundläggande högskoleutbildningen. Uppdragsutbildningen bidrar till en kompetenshöjning av lärarna vilket också kommer den reguljära utbildningen till del. I en uppdragsutbildningskurs kan man lättare testa nya idéer och ny litteratur. Erfarenheterna kan sedan föras över på den reguljära utbildningen. Som ett exempel kan nämnas Lärarhögskolan i Stockholms PPU-utbildning för arbetslösa journalister som var en mycket bra kurs med ny litteratur. Den litteraturlista som fastställdes där används nu i den reguljära utbildningen. Uppdragsutbildningen kan också bidra till att behålla bredd och volym i verksamheten vid tider av nedskärningar. Vissa kurser som annars måste läggas ned på grund av för få anmälda studenter kan fyllas ut med studerande i uppdragsutbildningen. Lärare som annars hade fått sägas upp kan i nedgångar hållas kvar. På Lärarhögskolan i Stockholm framhålls t.ex. att man kunnat behålla flera lågstadiemetodiker som annars hade fått sluta, om man inte hade uppdragsutbildning i verksamheten. Inom vårdutbildningen framhålls att man inom uppdragsutbildningen kan hålla kurser som inte finns i den reguljära utbildningen eftersom området är helt nytt. Dessa kurser är mycket lärorika och utvecklande för lärarna och erfarenheterna förs över på den reguljära utbildningen. Vid Örebro universitet framhåller man ett uppdrag att utbilda teckenspråklärare i praktisk pedagogik. Uppdraget har varit oerhört givande för lärarna i deras kompetensutveckling.

Lokal policy, lokala regler och/eller riktlinjer

Inte alla universitet och högskolor har utfärdat lokala bestämmelser med anledning av förordningen om uppdragsutbildning. Vissa har kvar sina gamla föreskrifter eller sin gamla policy som fortfarande tillämpas. Andra har riktlinjer som endast utvisar under vilka förhållanden en uppdragsutbildning kan ge kursbevis/utbildningsbevis enligt reglerna för grundläggande högskoleutbildning. Andra återigen har detaljerade föreskrifter om principen om full kostnadstäckning men inga andra riktlinjer. Flera universitet och högskolor har dock eller håller på att arbeta fram både policy och riktlinjer för sin uppdragsutbildning. Riktlinjerna varierar mellan de olika lärosätena. Gemensamt för flera är dock följande punkter.

- Definition av begreppet uppdragsutbildning. Högskolorna betonar ofta här att det är finansieringen och det särskilda sättet att utse deltagarna som kännetecknar uppdragsutbildningen.
- Syftet med att bedriva uppdragsutbildning. Ibland anges att uppdragsutbildningen ska förstärka högskolan som en resurs för det omgivande samhället genom att vara en efterfrågad partner vid fortbildning och vidareutbildning av personal inom näringsliv, myndigheter och organisationer. Den ska utveckla högskolans utbildningar genom att ge mervärden i form av ökad erfarenhet och möjlighet att till sig knyta fler kompetenta lärare. Någon högskola anger att möjliga uppdrag måste angelägenhetsbedömas och rangordnas. Därvid ska sådana uppdrag prioriteras som tillför högskolan en betydelsefull förstärkning av den vetenskapliga och/eller pedagogiska kompetensen. Uppdragsutbildningen får aldrig inverka negativt på kvaliteten hos den anslagsfinansierade utbildningen. Någon högskola har uttryckt detta så att brist på resurser i form av lärarpersonal således kan medföra att ett i sig angeläget uppdrag måste avvisas, för att den ordinarie verksamheten ska kunna utföras med bibehållen hög kvalitet.
- Det regelverk som gäller (förordningen om uppdragsutbildning, högskoleförordningen 6 kap. 12–14 §§ och avgiftsförordningen).

- Planering av uppdragsutbildningen inom organisationen. Många anger att uppdragsutbildningen är integrerad i den ordinarie planerings- och verksamhetscykeln. Institutionerna ansvarar för genomförandet av utbildningarna och oftast är det prefekten som beslutar om uppdragsutbildningarna. När det är fråga om större avtal skall dessa tas på högre nivå inom högskolan såsom av fakultetsnämnd, grundutbildningsnämnd eller av rektor. Vissa anger att all uppdragsutbildning ska budgeteras.
- Poänggivande uppdragsutbildning och annan uppdragsutbildning. Det brukar anges vilka villkor som måste vara uppfyllda för att en uppdragsutbildning ska kunna ge högskolepoäng. Annan uppdragsutbildning anges som bl.a. skräddarsydda kurser, föreläsningar, studiedagar och seminarier.
- Kursplaner och utbildningsplaner i uppdragsutbildningen. När det är fråga om uppdragsutbildning som ger högskolepoäng anges ofta att de fastställs på samma sätt som kursplaner och utbildningsplaner i den reguljära utbildningen.
- Samma kvalitetskrav; hur hanteras det? Kvalitetskraven är samma som för de ordinarie utbildningarna och garanteras av kursplanen. De flesta högskolor kräver också samma behörighetskrav som för motsvarande ordinarie utbildningar.
- Vem får vara uppdragsgivare? Här utgår man från förordningens text och betonar att uppdragsutbildning aldrig får ges till enskilda personer.
- Deltagare: vilka som får delta och hur de utses. Samtliga föreskriver att deltagarna utses av uppdragsgivaren. Det ska vara fråga om personalutbildning som är ägnad att få betydelse hos deltagarnas arbete hos uppdragsgivaren. Någon har uttryckt det så att en uppdragsgivare inte får köpa uppdragsutbildning som i sin tur säljs vidare, varken till enskilda eller till annan organisation. Högskolan ska alltså inte vara underleverantör av utbildningar. Är den offentliga sektorn uppdragsgivare kan det vara fråga om arbetsmarknadsutbildningar och andra utbildningar av arbetsmarknadsskäl och av biståndspolitiska skäl.
- Deltagarens status. Många betonar att en deltagare i uppdragsutbildning inte är student och att högskoleförfattningar, kår-

obligatorium eller bestämmelser om studiemedel inte gäller för deltagarna.

- Principen om full kostnadstäckning. Det brukar anges att principen full kostnadstäckning ska gälla vid alla uppdrag. Kostnaderna kan t.ex. vara:
 - 1 undervisningskostnader,
 - 2 marknadsföringskostnader,
 - 3 ersättning för förberedelse i form av mötestid, offertskrivande och dylikt,
 - 4 ersättning för planering och /eller utveckling av kurs,
 - 5 avskrivningskostnader på utrustning som använts vid uppdraget,
 - 6 administrativa kostnader såsom sekreterarhjälp, kopierings-, telefon-, telefax- porto-, pappers- och brevkostnader,
 - 7 rese- och traktamentskostnader enligt gällande avtal,
 - 8 universitetets kostnader för gemensamma ändamål,
 - 9 lokalkostnader,
 - 10 bidrag till kompetensutveckling.
- Gruppering av deltagare. Deltagare från olika uppdragsgivare kan tillhöra samma utbildning. Enstaka platser i reguljär utbildning kan enligt vissa riktlinjer fyllas av en deltagare i uppdragsutbildning.
- Avtal. Det föreskrivs ofta att avtal ska träffas för varje uppdragsutbildning av någon omfattning. I de lokala föreskrifterna finns ibland mall för avtal som innehåller vilka minimikrav som måste ställas på avtalen. Vidare föreskrivs ibland att en juridisk och ekonomisk granskning ska göras av avtalen.
- Allmänna bestämmelser för uppdragsverksamhet. Vissa högskolor har sammanställt en rad allmänna bestämmelser för uppdragsverksamhet som normalt ska bifogas alla avtal om uppdragsverksamhet. De frågor som regleras där behöver inte förhandlas från fall till fall.

Några exempel

- Lokala regler för uppdragsutbildning vid Karolinska institutet, (KI), bilaga 4.
- Lokala föreskrifter om uppdragsutbildning vid Örebro Universitet, bilaga 5.
- Riktlinjer för uppdragsutbildning vid Högskolan i Halmstad, bilaga 6.
- Riktlinjer för uppdragsutbildning inom Mitthögskolan, bilaga 7.

Uppdragsutbildningens roll i högskolornas samverkan med det omgivande samhället

Arbetslivet präglas av att kunskap snabbt blir inaktuell och att krav på flexibilitet och förmåga att överblicka komplexa sammanhang ökar. Högskolorna bör därför ha en pådrivande roll när det gäller att utveckla och erbjuda utbildningar som är attraktiva för yrkesverksamma, både till innehåll och form (budgetprop. 1997/98:1, utgiftsområde 16 s.77). Högskolornas uppdragsutbildning är ett bidrag till kompetensutveckling i arbetslivet.

I prop. 1998/99:1, utgiftsområde 16 s. 98–99 bedömer regeringen det som angeläget att högskolorna fortsätter att förbättra förutsättningarna för yrkesverksamma att ta del av högskolans utbildning som ett led i ökad kompetensutveckling. Deltidskurser, kvällsundervisning, distanskurser och uppdragsutbildningar är olika former av utbildningsuppläggning som kan bidra till detta. Dessutom bör utbildningsutbudets innehåll utvecklas i nära kontakt med företag, kommuner och myndigheter och med god kännedom om de behov som finns i det omgivande samhället.

Uppdragsutbildningen kan vara ett viktigt instrument i högskolornas samverkan med näringsliv och samhälle. Om den hanteras så att den inte inverkar negativt på den grundläggande högskoleutbildningen kan den bidra till att förstärka högskolan som resurs för det omgivande samhället genom att vara en efterfrågad partner vid fortbildning och vidareutbildning av personal inom myndigheter, organisationer och näringsliv. Den kan också bidra till att utveckla högskolans utbildningar genom att ge mer värden i form av ökad erfarenhet och möjlighet att till högskolan knyta fler kompetenta lärare.

Som exempel på en högskola som har använt uppdragsutbildningen som ett betydande inslag i sin samverkan med det omgivande samhället kan nämnas Högskolan i Kalmar som de senaste åren redovisat en förhållandevis stor andel uppdragsutbildning, cirka 9 procent av den totala omsättningen. Av högskolans årsredovisning framgår att uppdragsutbildningen bedrivs där inom högskolans alla områden. Uppdragsutbildningen omfattar både poänggivande kurser och andra kortare kurser liksom seminarier och

studiedagar. En stor del av högskolans uppdragsutbildningar bedrivs i form av distansutbildning. University on Line, avdelningen för uppdragsutbildning inom framförallt företagsekonomi, IT och projektledning startades 1996. Metoden bygger på att varje deltagare får låna en bärbar dator och kommunicerar med högskolan via Internet. Ett elektroniskt konferenssystem används för diskussioner. I distansutbildningen används även ett egenutvecklat stödmaterial i form av videofilmer, databaser, böcker och kurshandledningar. Uppdragsgivare har bl.a. varit Ericsson, Telia och SJ. Verksamheten ökade under räkenskapsåret 1998 sin omsättning med 43 procent. Vidare har ett regionalt pedagogiskt utvecklingscentrum bildats 1998 i samverkan med länets kommuner, med bl.a. kompetensutveckling som en huvuduppgift. Aktiviteterna där har i huvudsak bedrivits som uppdragsutbildning. Även inom vårdvetenskap och socialt arbete bedrivs uppdragsutbildning. Inom högskolans mer yrkesinriktade verksamheter har fortbildning i form av uppdragsutbildning bedrivits för sju- och läraryrkespersonal och för journalister. Dessa utbildningar har till största delen inte varit poänggivande.

Även Lärarhögskolan i Stockholm redovisar en förhållandevis stor andel uppdragsutbildning. Alla Lärarhögskolans institutioner har en omfattande uppdragsverksamhet. Förändringarna på arbetsmarknaden, implementering av nya läroplaner, behovet av kompetensutveckling inom skola och näringsliv är några områden där Lärarhögskolan varit engagerad under 1998. Utveckling av distansutbildning sker i form av både samverkansprojekt och uppdrag. PPU-utbildning på distans för obehöriga grund- och gymnasielärare i Gävleborgs län startade under 1998 på uppdrag av Länsarbetsnämnden. Behovet av välutbildad arbetskraft inom det informationstekniska området är stort, inte minst inom skolan. Lärarhögskolan genomför t.ex. IT-handledarutbildning och utbildning på temat "IT och undervisning" på uppdrag av flera kommuner.

Linköpings universitet som är det universitet som redovisar störst andel uppdragsutbildning har under 1998 genomfört en organisationsöversyn av den tredje uppgiften. Uppdragsverksamhet bedrivs vid universitetets institutioner och i särskilda arbetsenheter. Centrumbildningar knyts administrativt till en värdinstitution. Vissa arbetsenheter är dock samlade inom Uppdragsenheten vid universitetet. Centrum för skol-utveckling (CSU), Centrum för kompetensutveckling (CKU), Centrum för Innovation och Entreprenörskap (CIE) och Centrum för Industriell Teknik och Arbetsorganisation arbetar bl.a. med universitetets uppdragsut-

bildningar. Ämnesområden är t.ex. pedagogik, juridik, logistik, IT, industriell ekonomi och datasäkerhet.

Högskoleverket har under sina besök på högskolorna kommit i kontakt med enheter inom högskolorna som bl.a. har till uppgift att främja samverkan mellan lärosätet och omvärlden och som därvid medverkar till att knyta uppdrag till högskolorna. Som exempel kan nämnas Regionalt Utvecklingscentrum, RUC, på Lärarhögskolan i Stockholm som bl.a. förmedlar uppdrag där flera institutioner är inblandade och kontaktorganisationen Unikum vid Örebro universitet som bl.a. sysslar med uppdragsförmedling.

Slutsatser och bedömningar

Uppdragsutbildningens omfattning och inriktning

Högskolornas årsredovisningar och deras uppgifter till Högskoleverket om dels intäkter, dels helårsstudenter och helårsprestationer i uppdragsutbildningen visar inga dramatiska förändringar i uppdragsutbildningens *omfattning* efter införandet av förordningen om uppdragsutbildning. Totalt ligger uppdragsutbildningen på ungefär samma nivå som de närmast föregående åren. Vissa högskolor har dock redovisat en ökning av sin uppdragsutbildning medan andra talar om en minskning. Minskningen har naturligtvis flera orsaker. Den kan t.ex. ha att göra med den tidigare osäkerheten om vilka regler som gäller för uppdragsutbildningen. Området har varit osäkert och omdiskuterat. Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet framhåller just denna oro och osäkerhet som orsak till deras minskande uppdragsutbildning. Den kan också bero på att lärarresurserna i första hand tas i anspråk för att klara expansionen av den reguljära utbildningen. Även högskolornas brist på en tydlig organisation för sin uppdragsutbildning kan vara en bidragande orsak till att uppdragsutbildningen minskar eller håller sig på samma nivå. Inte minst hänsynen till den reguljära utbildningen är en orsak till att institutionerna inte upplever att de har resurser eller tid att ägna åt uppdragsutbildningen.

Linköpings universitet och Högskolan i Kalmar tillhör de högskolor som har redovisat en ökning av sin uppdragsutbildning. Verket kan konstatera att båda dessa högskolor synes ha en väl utvecklad organisation för sin uppdragsutbildning (jfr. avsnittet om uppdragsutbildningens roll i högskolornas samverkan med det omgivande samhället).

Det går att utläsa stora skillnader mellan högskolorna. Lunds universitet och Uppsala universitet har förhållandevis lite uppdragsutbildning. Av universitetet är det Linköping som har den största andelen uppdragsutbildning, runt 10 procent av intäkterna för den totala grundutbildningen. Även t.ex. Göteborgs universitet satsar på att utveckla sin uppdragsutbildning. Där arbetar man för närvarande bl.a. med policyfrågor och med riktlinjer för uppdragsutbildningen.

Variationen är mycket stor också mellan enskilda institutioner. Detta har tydligt framkommit under verkets besök på olika lärosäten. Vissa institutioner har lång erfarenhet och en tydlig organisation för sin uppdrags-

utbildning och därmed också en förhållandevis stor andel uppdragsutbildning. Andra har ingen uppdragsutbildning alls. Detta beror givetvis också på vilka ämnesområden det är fråga om.

Högskoleverket utläser ur årsredovisningarna att flera högskolor avser att försöka öka sin uppdragsutbildning. Som någon högskola har framhållit, bör detta t.ex. kunna göras genom att stärka beredskapen och viljan hos de enskilda institutionerna och även genom att marknadsföra sin kompetens och öka kompetensen på efterfrågade områden. Det måste även finnas en tydlig organisation för att formerna för högskolans uppdragsutbildning ska kunna utvecklas.

Högskoleverket konstaterar att inte heller vad gäller uppdragsutbildningens *inriktning* har någon dramatisk förändring ägt rum efter den nya förordningens införande. Det är fortfarande mest den offentliga sektorn som är uppdragsgivare och det är fortfarande mest inom vård- och läraryrkena som uppdragsutbildningen beställs. Även detta kan ha att göra med den osäkerhet som tidigare har rått på området. Många trampar vidare i gamla spår. Andra har utnyttjat uppdragsutbildningen som ett av sina instrument för den tredje uppgiften. På vissa håll ökar efterfrågan från näringslivet. Högskolornas organisation för sin uppdragsutbildning synes därvid ha betydelse. När näringslivet är uppdragsgivare rör det sig mest om enstaka kurser eller kortare utbildningsprogram som inte leder fram till yrkesexamen.

Uppdragsutbildningens inverkan på den grundläggande högskoleutbildningen

Studenterna har uttryckt en oro för att lokaler och utrustning tas i anspråk för uppdragsutbildningen på bekostnad av den ordinarie utbildningen, att de "bästa" lärarna utan undantag tas i anspråk för uppdragsutbildningen, att högskolorna dåligt planerar sin uppdragsutbildning, att de inte har kontroll över utbildningen och att principen om full kostnadstäckning inte alltid upprätthålls.

Högskoleverket kan konstatera att studenterna har ett visst fog för sina farhågor. Högskoleverket har under sina besök i åtminstone något fall kunnat konstatera att studenterna, under i vart fall den första terminen på en programutbildning, fått betydligt sämre villkor på grund av att undervisningsgrupperna utökats med många uppdragsutbildningsstuderande. Efterhand har bristerna visserligen rättats till, men detta har gjorts först efter utbildningens påbörjande. Detta tyder på att planeringen av uppdragsutbildningen inte varit tillfredsställande. Brister i planering har

även visat sig i andra fall där man åtagit sig stora uppdragsutbildningar och skött planeringen i efterhand.

Ingen högskola förnekar att man har kvalificerade och duktiga lärare i uppdragsutbildningen. Det har dock inte framkommit att någon ordinarie lärare helt tas i anspråk för uppdragsutbildning.

Vad gäller principen om full kostnadstäckning har det i något fall visat sig att avgifter inte tas för uppdragsutbildning då enstaka plats i den reguljära utbildningen fylls med en uppdragsutbildningsstuderande. Detta måste enligt verkets mening innebära att högskolan i just dessa fall subventionerar uppdragsutbildningen med andra medel t.ex. anslagsmedel.

Utredningen visar att endast några få högskolor har någon sammanhållen organisation för sin uppdragsutbildning eller någon helhetssyn på denna. Detta innebär en osäkerhet för högskolan själv och för studenterna om vilken uppdragsutbildning som faktiskt bedrivs och hur den bedrivs.

Högskoleverket konstaterar att det överväldigande intrycket dock är att högskolorna anser det som självklart att den reguljära utbildningen ska komma i första hand och att den också gör det. Studenternas oro har enligt verket sin främsta orsak i brister i insyn och information om högskolornas uppdragsutbildningar. Studenternas avsaknad av insyn och information om uppdragsutbildningarna hänger i sin tur ihop med att högskolorna själva inte har någon helhetssyn på sin uppdragsutbildning och alltså har svårt att ge studenterna information.

Högskoleverket anser att högskolorna ska ha en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen

Gemensamt för de flesta högskolor är alltså att det saknas en helhetssyn på uppdragsutbildningarna. Högskolornas organisation kännetecknas av stor frihet och decentralisering. Det är på institutionerna som besluten om uppdragsutbildningar oftast träffas. Dessa är också ofta bäst lämpade att avgöra vilka uppdragsutbildningar man ska ägna sig åt. På institutionerna förvaras också avtalen om uppdragsutbildningar i de flesta fall. På många håll finns också enheter inom högskolan som bl.a. har till uppgift att främja samverkan mellan lärosätet och omvärlden och som därvid medverkar till att knyta uppdrag till universitetet eller högskolan. När det är fråga om större avtal är det oftast rektor som är beslutande.

Överblick över en högskolas olika uppdragsutbildningar är idag mycket svår att få för både högskolan själv och dess studenter. När Högskoleverket har begärt in avtal på uppdragsutbildningar på över 10 studieveckor

framkommer tydligt svårigheterna för högskolorna att snabbt få fram dessa. Någon har inte alls redovisat sina avtal eftersom man ansett att det inte är möjligt att göra en sammanställning av dessa förrän efter årsskiftet. Högskoleverket har konstaterat att inte heller årsredovisningarna kan ge en entydig bild eftersom olika bedömningar görs av vilka delar av verksamheten som ska betraktas som uppdragsutbildning.

I budgetpropositionerna 1997/98:1 s. 77–78 och 1998/99 s. 98–99, utgiftsområde 16, betonas att behovet av kompetensutveckling för yrkesverksamma är ett viktigt område för högskolan att uppmärksamma. Detta gäller såväl individens som arbetsgivarens behov. I begreppet kompetensutveckling ingår inte bara fort- och vidareutbildning utan även universitetens och högskolornas uppdragsutbildning.

Det är angeläget att en sammanhållen organisation skapas för denna typ av utbildning. Högskolans ledning får därmed större möjligheter att styra och utveckla denna verksamhet. Högskolans fort- och vidareutbildning sker i ökad utsträckning som uppdragsutbildning. Denna utveckling är i grunden positiv men regeringen vill understryka att uppdragsutbildningen inte får inkräkta på annan utbildning. Det kan tilläggas att det numera krävs regeringens tillstånd för att anordna uppdragsutbildning åt utländsk uppdragsgivare (prop. 1997/98:1 s.77–78).

I betänkandet Forskningspolitik (SOU 1998:128) föreslås när det gäller samverkan mellan högskolor och samhället i övrigt att alla lärosäten ska lägga fast en policy och närmare riktlinjer för samverkan. Här ska bl.a. tydligt anges vem som beslutar vad i dessa frågor. Högskolorna måste också öppet redovisa vilka deras samverkanspartners är, vad samarbetet gäller och vilken omfattning det har. Önskvärt är att varje lärosäte kan ha ett register, som ska vara offentligt över alla kontrakt som slutits med externa parter.

Högskoleverket delade i sitt remissvar utredningens uppfattning att det är viktigt att lärosätena lägger fast en policy och närmare riktlinjer för sin samverkan (1999-02-04 reg.nr 13-2910-98).

Högskoleverket anser att det bör finnas en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen inom varje högskola. Detta är av största betydelse för:

- högskolan som får större möjlighet att styra och utveckla sin uppdragsutbildning,
- studenten som vet vilken policy som gäller för hela högskolan och som har lätt att skaffa sig information om omfattning och inriktning av uppdragsutbildningen samt om de konsekvenser den kan medföra för grundutbildningen,

- det omgivande samhället som får en naturlig ingång till högskolans uppdragsutbildning.

För att uppnå målet om en enhetlig hantering av uppdragsutbildningen inom högskolan rekommenderar Högskoleverket att:

- varje högskola ska *fastställa en policy och riktlinjer* för sin uppdragsutbildning utifrån gällande regelverk. Högskoleverket konstaterar att vissa högskolor redan nu har fastställt både policy och riktlinjer för sin uppdragsutbildning medan andra håller på att utarbeta sådana. Exempel på vad högskolans riktlinjer kan innehålla finns under avsnittet Lokal policy, lokala regler och/eller riktlinjer och i bilagorna 4–7.
- *skriftliga avtal* bör tecknas för all poänggivande uppdragsutbildning och för annan uppdragsutbildning av någon omfattning.

Högskoleverket – som enligt regeringens uppdrag ska ägna särskild uppmärksamhet åt eventuella negativa konsekvenser av uppdragsutbildningen för den ordinarie undervisningen – anser utifrån denna aspekt att ett avtal om uppdragsutbildning i vart fall bör innehålla följande punkter. (Andra frågor som t.ex. immateriella rättigheter och sekretessfrågor är naturligtvis något som tillkommer och inget som verket har synpunkter på).

- 1 Uppdragets art och omfattning.
- 2 Ansvarig institution/arbetsenhet.
- 3 Hur utbildningen knyter an till högskolans examensrätt.
- 4 Antal deltagare och om det är fråga om personalutbildning för anställd, arbetsmarknadsutbildning etc.
- 5 Den som ansvarar för uppdragets genomförande.
- 6 Undervisande lärare.
- 7 Ansvarig examinator.
- 8 Undervisningens tidpunkt, förläggning och examination.
- 9 Antal undervisningstimmar.
- 10 Vem som står för lokaler, litteratur och annan nödvändig utrustning.
- 11 Vem som står för praktikplatser och hur dessa ordnas.
- 12 Om kursen är poänggivande, vilka krav som ställs för att utbildningen ska ha samma kvalitet som reguljär grundutbildning.
- 13 Fastställd kursplan och utbildningsplan som bilaga när det är fråga om poänggivande kurser.

- det bör finnas *en sammanhållande funktion* på varje högskola som har insikt i och överblick över all uppdragsutbildning vid högskolan. Hos denna funktion ska t.ex. en student lätt kunna få information om vilka regler som gäller för högskolans uppdragsutbildning, vilken uppdragsutbildning en institution har och även få tillgång till de avtal som är aktuella.

Högskoleverket vill under denna punkt betona att verket inte har synpunkter på hur högskolorna internt väljer att organisera sin uppdragsutbildning. Det ankommer inte heller på verket att uttala någon åsikt om hur högskolan löser frågan med en sammanhållande funktion, dvs. om högskolan exempelvis inrättar en ny organisatorisk enhet eller kanske lägger uppgiften på en befintlig del i organisationen. Syftet med verkets rekommendation om en sammanhållande funktion är i första hand att finna en lösning på det stora behov av information om och viss överblick över högskolans uppdragsutbildning som bl.a. studenterna har. En sammanhållande funktion bör även få betydelse för högskolans egen planering av uppdragsutbildningen. Det omgivande samhället får därmed också en naturlig ingång till högskolans uppdragsutbildningar.

Principen om full kostnadstäckning

Det har under utredningen framkommit ett stort intresse för hur principen om full kostnadstäckning tillämpas på högskolorna. Studenterna har uttryckt oro för att denna princip inte alltid följs. Högskolorna har haft frågor och synpunkter runt tillämpningen av denna princip. Högskoleverket anser att en konsekvent tillämpning av principen om full kostnadstäckning är en förutsättning för en väl fungerande uppdragsutbildning. Det finns ett behov av anvisningar hur man går till väga i dessa frågor.

Regeringen har nyligen beslutat att ge Ekonomistyrningsverket (ESV) i uppdrag att efter samråd med Högskoleverket utveckla en modell för beräkning av full kostnadstäckning av forskningsverksamhet vid universitet och högskolor (U1999/1947/UH). Modellen ska göras med utgångspunkten att lärosätena sinsemellan har olika organisation och modellen ska kunna användas av samtliga. I samband med att ESV utvecklar modellen ska verket (ESV) analysera om och på vilket sätt viss ersättning för kompetensutveckling skulle kunna ingå i beräkningsmodellen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 1999.

Högskoleverkets föreskriftsrätt

Uppdragsutbildning

Högskoleverket får enligt 5 § förordningen om uppdragsutbildning meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för tillämpningen av 2–4 §§ förordningen.

Under Högskoleverkets utredning har flera högskolor haft funderingar och frågor kring tolkningen av förordningen om uppdragsutbildningen. Nedan följer några exempel på vanliga frågor.

- I anslutning till 2 § förordningen ”annan än enskild” undrar många hur de ska göra med de egenföretagare som beställer utbildning. Ska dessa betraktas som enskilda och nekas beställa uppdragsutbildning?
- Hur är det med samundervisning i uppdragsutbildningen, dvs. får deltagare i uppdragsutbildning undervisas tillsammans med de reguljära studenterna?
- Hur ska man tolka 3 § ”uppdragsutbildningen ska knyta an till sådan grundläggande högskoleutbildning som universitetet eller högskolan har examensrätt för”?
- När det gäller 4 § andra meningen ”uppdraget ska avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren” uppkommer frågan hur man ska ställa sig till branschorganisationer m.fl. Dessa är uppdragsgivare för sina medlemmars räkning och deltagarna i uppdragsutbildningen är alltså medlemmarnas personal och inte branschorganisationens egen.
- Ska Högskoleverket utfärda några allmänna råd i anslutning till 3 § tredje stycket förordningen som föreskriver att uppdragsutbildning inte får bedrivas på sådant sätt eller i sådan omfattning att den får negativ inverkan på den grundläggande högskoleutbildning som högskolan ska bedriva?

Högskoleverket kommer i sitt fortsatta arbete att noggrant överväga om det behövs några ytterligare föreskrifter om högskolornas uppdragsutbildning och vem som lämpligen bör besluta dem (regeringen eller Högskoleverket). Även behovet av allmänna råd, dvs. rekommendationer om hur högskolorna kan eller bör handla för att uppfylla kraven i förordningen om uppdragsutbildning kommer att övervägas.

Högskolornas resultatredovisning

Högskoleverket får efter samråd med Riksrevisionsverket meddela närmare föreskrifter om högskolornas resultatredovisning enligt 4 kap förordningen om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor, se 4 kap. 18 § förordningen.

Högskoleverket har i utredningen kunnat konstatera att högskolorna gör olika bedömningar om vilka delar av verksamheten som skall betraktas som uppdragsutbildning. Det har därmed varit förenat med betydande osäkerhet att summera högskolornas uppgifter om uppdragsutbildning. Inte heller har det varit möjligt att entydigt beskriva och visa på omfattningen av uppdragsutbildningen.

Högskoleverket kommer därför att verka för att högskolorna får en enhetlig struktur för sin redovisning där ingen tveksamhet råder om vad som ska avses med begreppen grundläggande högskoleutbildning, uppdragsutbildning, behörighetsgivande förutbildning, KY-utbildning m.m. och hur dessa ska redovisas. Högskoleverket kommer i sammanhanget att noggrant överväga behovet av föreskrifter, allmänna råd eller annan information.

En konsekvent tillämpning av en enhetlig struktur skulle göra det möjligt att direkt ur högskolornas räkenskaper summera omfattningen av uppdragsutbildningen inom högskoleområdet.

Bilaga I

Förordning om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor (SFS 1997:845)

Inledande bestämmelser

- 1 § Statliga universitet och högskolor får bedriva uppdragsutbildning enligt bestämmelserna i denna förordning.
- Vissa bestämmelser om uppdragsutbildning vid kommuner och landsting finns i lagen (1991:1109) om uppdragsutbildning i vissa fall. Bestämmelserna i 7–8 §§ i denna förordning gäller även sådan uppdragsutbildning som bedrivs i anslutning till en kommuns eller ett landstings högskoleutbildning inom vårdområdet.

Statliga universitets och högskolors uppdragsutbildning

- 2 § Med uppdragsutbildning avses utbildning som anordnas mot avgift från annan än enskild för personer som uppdragsgivaren utser.
- 3 § Ett universitet eller en högskola får bedriva uppdragsutbildning som knyter an till sådan grundläggande högskoleutbildning som universitetet eller högskolan har examensrätt för.
- Om uppdragsgivaren är från ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), får uppdragsutbildning dock bedrivas bara efter medgivande av regeringen.
- Uppdragsutbildning får inte bedrivas på sådant sätt eller i sådan omfattning att den får en negativ inverkan på den grundläggande högskoleutbildning som universitetet eller högskolan skall bedriva.
- 4 § Om uppdragsgivaren är en statlig eller en kommunal myndighet eller ett landsting, skall uppdraget avse personalutbildning eller utbildning som behövs av arbetsmarknadsskäl eller av biståndspolitiska skäl. I andra fall skall uppdraget avse personalutbildning som är ägnad att få betydelse för deltagarnas arbete åt uppdragsgivaren.
- 5 § Högskoleverket får meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för tillämpningen av 2–4 §§ i denna förordning.

- 6 § Vid uppdragsutbildning tillämpas avgiftsförordningen (1992:191).
Universitet och högskolor får själva bestämma avgiftens storlek.
Avgiften skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås.
Uppdragsutbildning skall särredovisas enligt 4 kap. 14 § förordningen (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.
När ett universitet eller en högskola anordnar uppdragsutbildning som omfattar mer än 40 studieveckor, skall Högskoleverket underlägga skriftligen om detta.

Gemensamma bestämmelser

- 7 § De som deltar i uppdragsutbildning får ges betyg och examens- eller kursbevis enligt bestämmelserna för grundläggande högskoleutbildning, om samma kvalitetskrav ställs på uppdragsutbildningen som på grundläggande högskoleutbildning.
- 8 § Den som har gått igenom en sådan uppdragsutbildning som avses i 7 § har rätt att tillgodoräkna sig utbildningen som grundläggande högskoleutbildning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1998

Bilaga 2

Deltagarförteckning

Uppsala universitet	Jan Eklund Anne-Catherine Matsson Nina Karin Ulf Olsson
Lunds universitet	Lars Olof Nilsson Christer Särnstrand
Göteborgs universitet	Lars Branegård Jörgen Kyle
Stockholms universitet	Ann-Caroline Nordström Arne Olsson-Laurin
Umeå universitet	Hans-Olof Forsberg
Linköpings universitet	Göran Hessling Karl-Edward Johansson Annika Lindén (Hälsouniv)
Kungl. Tekniska högskolan	Anders Rörby
Luleå tekniska universitet	Kerstin Hanaeus
Karlstads universitet	Theo Arndt
Växjö universitet	Per Brolin Margareta Nordstrand Erik Nyberg
Örebro universitet	Vanja Boman Anna Lindholm Ulfvensjö
SLU	Lennart Jonsson

Högskolan i Borås	Lisa Örberg
Högskolan i Halmstad	Ingalill Ekeblad
Högskolan i Kalmar	Annika Bertilsson
Högskolan i Karlskrona-Ronneby	Inger Johansson
Högskolan i Kristianstad	Inger Nilsson
Högskolan i Skövde	Marly Mattsson
Lärarhögskolan i Stockholm	Kersti Py Börjeson Åsa Cornelius Lars Johansson Astrid Lerviks Inga-Maj Söderberg
Malmö högskola	Kjell Gunnarsson
Mitthögskolan	Barbro Bermlid Britt-Marie Myringer Karin Orving
Södertörns högskola	Lars-Göran Andersson Ulf Ericson
SFS	Helena Söderlind
Stockholms universitets studentkår	Charlotte Magnusson
Uppsala studentkår	Gunnar Erlandsson
Göteborgs univ.(Hälsovet. stud.kåren)	Ida Kileskog

Bilaga 3

Översikt av avtal om uppdragsutbildning under 1998 på mellan 10 och 40 studieveckor

Uppsala universitet.

Universitetet har skickat in 10 avtal. Uppdragsgivare är kommuner i fem fall och de utbildningarna avser olika kompetensutvecklingar för lärare, max 12 p. Uppdragsgivarna tillhandahåller i flera fall lokaler. Antal deltagare ligger runt 20–40. Vidare har Telia kompetens och NCC AB beställt utbildningar i FEK. Dessa sker till största delen på distans (mellan 14–33 deltagare) Universitetet har avtal med svenska Röda korset om utbildning i grundläggande folkrätt 10 p, Skattemyndigheten om utbildning i beskattningsrätt och Polishögskolan om dels utbildning i förvaltningsrätt 10 p. dels i processrätt 22 p.

Lunds universitet

Universitetet har skickat in tre avtal. Räddningsverket har beställt en påbyggnadsutbildning (beteendevetenskap) för brandingenjörer 20 p för max 24 deltagare. Åkarps skola barnomsorg har beställt utbildning i pedagogik 20 p. för 16 deltagare.

Samhällsvetenskapliga fakulteten konstaterar att uppdragsutbildningen har minskande och begränsad omfattning samt att beställare i mycket hög utsträckning är den offentliga sektorn.

Göteborgs universitet.

Universitetet har skickat en sammanställning av uppdragsutbildningar för första halvåret 1998. Denna utvisar 58 uppdragsutbildningar på 10 p. och mer. Utbildningarna hänför sig till det samhällsvetenskapliga området, vårdområdet och undervisningsområdet.

Stockholms universitet

Det finns ett 20-tal avtal. De flesta uppdragsgivare är offentliga, t.ex. Stockholms stad, Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen i Stock-

holms län, Barn-och ungdomsnämnden, RPS, Rinkeby stadsdelsförvaltning, Hagabergs folkhögskola och Hällboskolan. Utbildningarna avser bl.a. vidareutbildning av personal inom äldreomsorgen och av lärare. Uppdragsgivare från det privata näringslivet är t.ex. Tibnor AB och Hemsjö AB som beställt utbildning från nationalekonomiska institutionen för en person vardera, HB Arus som från institutionen för samhälls- och socialvetenskap beställt en arbetsledarutbildning för 20 personer, Telia kompetens som av statistiska institutionen beställt en utbildning i utrednings- och utvärderingsmetodik.

Umeå universitet

Inga avtal har skickats in. ”Omfattningen av externfinansierad utbildning ökar snabbt. Eftersom institutioner i många fall beslutar om vissa utbildningsprojekt själva är det inte möjligt att göra en sammanställning förrän redovisningarna är klara efter årsskiftet”.

Linköpings universitet

Sju avtal har skickats in varav två på 40 p. eller mer (se nedan). Övriga avtal avser kurs i folkbildningens pedagogik 10 p., kurs för lärare med utländsk bakgrund, 20 p, företagsekonomi 1–10 p, pedagogik för rådgivningsansvariga 20 p. och uppdragsutbildning vid institutionen för tematisk utbildning och forskning 2x5 p.

Karolinska institutet

25 avtal har skickats in varav fyra på 40 p. (radioterapi 10 + 10 personer, intensivsjukvård för sjuksköterskor fem personer, ögonsjukvård en pers.) och två på 60 p. (röntgenutbildning för fyra resp. fem personer). Uppdragsutbildningarna finns främst på institutionen för omvårdnad och institutionen för humaniora, informatik och samhällsvetenskap. Avtalen avser bl.a. kompetenshöjande utbildning för sjukvårdspersonal och utbildning i ledarskap och organisationsutveckling.

KTH

Fyra avtal har skickats in. Uppdragsgivare är Telia AB (45 deltagare och två utbildningsomgångar), Ericsson Telecom (16 deltagare och två utbildningsomgångar), Gotlands kommun (21 deltagare) och Ericsson Radio system AG (10 deltagare).

Luleå tekniska universitet

Tre avtal har skickats in. Uppdragsgivare är Gällivare kommun, Lycksele kommun och Jokkmokkskolan och utbildningarna avser vidareutbildningar för lärare på mellan 10–20 p.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Inga avtal på minst 10 studieveckor har träffats.

Örebro universitet

Ett 30-tal avtal har skickats in. Det har visat sig efter utredning att alla dessa inte är uppdragsutbildningar. Pedagogiska institutionen har flest uppdragsutbildningar (ca 12 %), men har inte utbildningar överstigande 10 studieveckor. Uppdragsgivare är kommuner och andra offentliga organ.

10 avtal finns på minst 10 studieveckor, t.ex. Posten vad avser baskurs i logistik, Arbetsförmedlingen vad avser tränings- och rehabiliteringsinstruktör 20 p, TCO vad avser arbetsrätt 10 p, Sveriges Begravningsbyråers förbund vad avser familjerätt 10 p och Lindesbergs lasarett vad avser vetenskapsteori och forskningsmetodik 10 p.

Växjö universitet

Fem avtal har skickats in, inget avser mer än 20 p. Uppdragsgivare är t.ex. LO-facken och FOU Kronoberg som har avtal med institutionen för samhällsvetenskap avs. handledning och forskning 10 p. resp. utvärderingsmetodik 10 p.

Lärarhögskolan i Stockholm

Högskolan har skickat in ett 30-tal avtal. Sex av dessa avser utbildningar på minst 40 p, t.ex. praktisk pedagogisk utbildning för arbetslösa journalister (20–24 deltagare) och lärarutbildning för grundskolans årskurs 1–3 för förskollärare och fritidspedagoger 24+24 deltagare). I övrigt vidareutbildningskurser för lärare på 10–20 p.

Övriga högskolor.

Antalet avtal som skickats in ligger på mellan två (Högskolan i Skövde) och 12 (Högskolan i Halmstad) Uppdragsgivare är bl.a. *kommuner* avs. kompetensutveckling för lärare, förskollärare och fritidspedagoger, verksamhetsutveckling inom området för äldre och funktionshindrade m.m., *landsting* avs. vidareutbildning för vårdpersonal, *statliga myndigheter och näringsliv* avs. olika datautbildningar, viss språkutbildning (engel-

ska mest), företagsekonomi, juridik, beteendevetenskap och olika arbetsmarknadsutbildningar

De *konstnärliga högskolorna* har inte uppdragsutbildning av någon omfattning.

Idrottshögskolan har två avtal varav ett på 80 p och ett på 120+ 10 p.

Vårdhögskolor

Sex vårdhögskolor har under hösten 1998/januari 1999 integrerats i den statliga högskolan. Vårdhögskolorna har av tradition haft en förhållandevis omfattande uppdragsutbildning. Antal avtal som skickats in är mellan ett (Hälsöhögskolan i Väst, Skövde numera Högskolan i Skövde) och 12 (Blekinge Internationella Hälsöhögskola numera Högskolan i Karlskrona/Ronneby).

Översikt av uppdragsutbildningar på minst 40 studieveckor 1998.

Idrottshögskolan

Idrottsläroavdelning 120+10p, två deltagare och Idrott 80 p. Uppdragsgivare är försvarsmakten.

Högskolan i Borås.

Vidareutbildning av barnskötare till förskollärare 90 p och 60 deltagare.. Uppdragsgivare är Göteborgs stad. Yrkesteknisk högskoleutbildning i textil- och konfektionsproduktion 60 p. Uppdragsgivare är Göteborgs stadsteater och deltagare är fyra st.

Göteborgs universitet

Sjuksköterskeutbildning 120 p. på uppdrag av Sahlgrenska sjukhuset. Antal kursdeltagare är 30.

Mitthögskolan

Anestesi och IVA 40 p. i Sundsvall. Antal deltagare är sex. Start ht-98. Sjuksköterskeutbildning 120 p. i Sundsvall. Antal deltagare är tre. Start vt-98.

Sjuksköterskeutbildning 120 p. i Östersund. Antal deltagare är 10. Start ht-98.

Sjuksköterskeutbildning 120 p. i Östersund. Antal deltagare är 10. Start vt-98. Uppdragsgivare är olika landsting.

Linköpings universitet

Kompetenshögjande utbildning för barnskötare 20+60 p. Linköpings kommun är uppdragsgivare. Max 30 deltagare. Målet är kunskaper motsvarande en barn- och ungdomspedagogisk examen med inriktning mot förskolläraryrket. fritidspedagogyrket. Gymnasielärarutbildning på distans, 40p. där Haninge kommun är uppdragsgivare. Deltagare är två stycken. Utbildningarna är inte anmälda till Högskoleverket.

Högskolan i Gävle

Vidareutbildning av förskollärare till grundskollärare 40 p. Antal deltagare är 20. Uppdragsgivare är Länsarbetsnämnden. (arbetsmarknadsutbildning). Vidareutbildning av barnskötare till förskollärare 50 p. Antal deltagare är 30. Uppdragsgivare är Länsarbetsnämnden samt Gävle kommuns skolor. Utbildningen är inte anmäld Till Högskoleverket.

Karolinska institutet (KI).

Utbildning i radioterapi 40 p. för 10 + 10 personer. Uppdragsgivare är KS och Södra Stockholms Onkologiska klinik.. Vidareutbildning till röntgensjuksköterska fyra +fem pers. på 60 p. Uppdragsgivare är KS och FoUUkansliet HSN. Utbildningen är inte anmäld till Högskoleverket. Specialistutbildning i intensivvård för sjuksköterskor 40 p. Deltagare är fem personer. Uppdragsgivare är HSN. Ögonsjukvård 40 p. för en student. Uppdragsgivare är Länssjukhuset i Sundsvall/Härnösand.

Lärarhögskolan i Stockholm

Förskollärarytutbildning 40 p. 30+30 platser. Uppdragsgivare är Stockholms stad personalpolitiska avd. (PPA). Lärarytutbildning åk. 1-3 för förskollärare och fritidspedagoger på 40 p på halvfart för 24+24 deltagare. Uppdragsgivare är PPA. PPU-utbildning 40 p. Uppdragsgivare är Bollnäs folkhögskola. PPU för arbetslösa inom journalistik och media 40 p. 24+24 platser.

Högskolan i Kalmar

Kognitiv psykoterapi 60 p. för 10 personer. Uppdragsgivare är landstinget. Utbildningen är inte anmäld till Högskoleverket.

Högskolan i Skövde

Kompetensutveckling för förskollärare/fritidspedagoger m.fl. 40 p. Uppdragsgivare är förvaltningschefer inom barn- och skolområdet i Skaraborg. Max 30 deltagare.

Blekinge internationella Hälsohögskola (Högskolan i Karlskrona/Ronneby 990101).

Barnsjuksköterskeutbildning 40 p. Uppdragsgivare är landstinget och antal deltagare är 30. Psykiatri 40 p. på distans. Mindre än 10 deltagare. Uppdragsgivare är landstinget.

Vårdhögskolan i Borås (Högskolan i Borås från 990101).

Fem platser i sjuksköterskeutbildning 120 p. vt-98 och sju platser i sjuksköterskeutbildning 120 p. ht-98. Uppdragsgivare för båda är landstinget. Utbildning till specialistsjuksköterska inom intensivvård 40 p, 12–14 deltagare. Operationssjukvård 40 p, 12–14 deltagare. Utbildning till specialistsjuksköterska inom akut och olycksfallsvård 40p, 16 deltagare. Uppdragsgivare är landstinget.

Vårdhögskolan i Falun (Högskolan Dalarna från 990101)

Tandhygienistutbildning på 80 p. för tre deltagare. Uppdragsgivare är Tandvårdsförvaltningen, landstinget Gävleborg.

Uppsala universitet

Universitetet har fastställt utbildningsplaner för två uppdragsutbildningar omfattande vardera 100 p. Uppsala kommun och närliggande kommuner har under de senaste åren i allt större utsträckning valt att i kompetenshöjande syfte köpa utbildning av universitetet för kommunernas lärare, dels för att fördjupa lärarnas kompetens, dels för att bredda deras kompetens för undervisning i fler årskurser. Lärarutbildningsområdets utbildnings- och forskningsnämnd har låtit utarbeta och fastställa utbildningsplaner för

- Vidareutbildning av barnskötare till barn- och ungdomspedagogisk examen
- Vidareutbildning av förskollärare mfl. till grundskollärare med inriktning mot undervisning i årskurserna 1–7.

Högskoleverkets rapportserie

- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R
- Grundskollärautbildningen 1995
Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling
Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R
- Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R
- Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen
Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R
- Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Sköndalsinstitutet
Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R
- Kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R
- Vårdutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95
Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R
- Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R
- The National Quality Audit of Higher Education in Sweden
Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R
- Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R
- Kriterier för benämningen universitet – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R
- Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R
- Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R
- Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås
Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet
Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R
- Examensrättsprövning – Uppföljning av teologisk utbildning
Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping
Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad
Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R
- Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon
Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R
- Högskola på Gotland
Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R
- Rätt att inrätta professurer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Kalmar, Karlstad, Växjö, Örebro samt Mitthögskolan och Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R
- Förslag till meritvärdering vid urval på betyg – Högskoleverkets förslag till meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.
Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R
- Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen
Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R
- Quality Audit of Uppsala University
Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R
- Tillsynsrapport – Förfarande med inaktiva doktorander
Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R
- Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Mediehögskolan i Uppsala
Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten
Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R
- Högskoleutbildningar inom vård och omsorg – En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R
- Examensrättsprövning – Lärautbildning vid högskolorna i Borås och Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro
Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna
Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R
- Kvalitet och förändring
Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R
- Rekryteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R
- Examensrättsprövning – Utbildningar vid Södertörns högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R
- Examensrättsprövning – Grundskolläraexamen vid Högskolan i Falun/Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R
- Examensrättsprövning – Utbildningar vid Företagsekonomiska Institutet, Stockholms Musikpedagogiska Institutet och Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R
- Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre folkhögskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/Sandviken
Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R
- Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R
- Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens högskola
Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Musikhögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad
Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar
Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R
- Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:26 R
- Uppföljning av resurstillemålsystemet för grundläggande högskoleutbildning – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R
- Bilateralt forskningsamarbete med Östeuropa – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:28 R
- Läkarutbildningen i Sverige – hur bra är den?
Bilagor:
• Självvärderingar och extern bedömning
• Vad säger studenterna om läkarutbildningen?
• Vad säger AT-läkare, handledare och examinatorer om läkarutbildningen?
Högskoleverkets rapportserie 1997:29 R
- Apotekarutbildningen vid ytterligare en högskola? – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1997:30 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:31 R
- Gymnasieläroexamen vid Högskolan Dalarna, Luleå tekniska universitet och Mitthögskolan – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:32 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Bilagor:
• Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
• Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:33 R
- Konstnärlig högskoleexamen i konst och design vid fem hantverksskolor – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:34 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Konsthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:35 R
- Examensmål för lärarexamina
Högskoleverkets rapportserie 1997:36 R
- Rätt att inrätta professurer – Högskoleverkets prövning av Högskolan i Halmstad, Högskolan i Karlskrona/Ronneby, Högskolan i Örebro, Idrottshögskolan samt Mitthögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:37 R

- Magisterexamensprövning vid elva högskolor – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1997:38 R
- Examinationen i högskolan – Slutrapport från Högskoleverkets examinationsprojekt
Högskoleverkets rapportserie 1997:39 R
- Tillväxt och växtvård – Uppföljning av magisterexamensrätt på medelstora högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:40 R
- Kvalitetsarbete – ett sätt att förbättra verksamhetens kvalitet vid universitet och högskolor. Halvtidsrapport för granskningen av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1997:41 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungl. Tekniska högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:42 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Stockholms universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:43 R
- Kvinnor och män i högskolan – från gymnasium till forskarutbildning 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:44 R
- Magisterexamen söker identitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:45 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Skövde
Högskoleverkets rapportserie 1997:46 R
- Hur står det till med kvaliteten i högskolan?
Högskoleverkets rapportserie 1998:1 R
- De första 20 åren – utvecklingen vid de mindre och medelstora högskolorna sedan 1977
Högskoleverkets rapportserie 1998:2 R
- Quality Audit of Mid-Sweden University College
Högskoleverkets rapportserie 1998:3 R
- Särskilda utbildningsåtgärder – vad blev det av dem? En uppföljningsstudie av vissa särskilda utbildningsåtgärder inom högskolan som finansierats med arbetsmarknadspolitiska medel, enligt regeringens uppdrag.
Högskoleverkets rapportserie 1998:4 R
- ”En utmärkt möjlighet att byta karriär”
NT-SVLUX-satsningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:5 R
- ”Bara jag får chansen att få visa vad jag kan”
Satsningen på aspirantutbildningen – vad blev det av den?
Högskoleverkets rapportserie 1998:6 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Karolinska Institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:7 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskoleverkets rapportserie 1998:8 R
- Magister- och kandidatexamen i huvudämnen inom vård och omsorg
Högskoleverkets rapportserie 1998:9 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Konstfack
Högskoleverkets rapportserie 1998:10 R
- Högskola i dynamisk utveckling – fyra högskolors förutsättningar att bli universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:11 R
- Kan kiropraktor- och naprapatutbildningar inordnas i den statliga högskolan? En utredning
Högskoleverkets rapportserie 1998:12 R
- Women and men in higher education – from upper secondary to postgraduate training 1986/87–1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1998:13 R
- Diakonivetenskap vid Ersta Skändal högskola – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:14 R
- Värdering & erkännande av utländsk högskoleutbildning, principer och metodik
Högskoleverkets rapportserie 1998:15 R
- Utbildning och forskning för strategisk internationalisering, Redovisning av ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:16 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid SLU
Högskoleverkets rapportserie 1998:17 R
- Sjöbefälsutbildningar i högskolan – En utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1998:18 R
- Sjöbefälsutbildning vid Comet AB – Examensrättsprövning
Högskoleverkets rapportserie 1998:19 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Chalmers tekniska högskola
Högskoleverkets rapportserie 1998:20 R
- Forsatt granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor – Utgångspunkter samt angrepps- och tillvägagångssätt för Högskoleverkets bedömningsarbete
Högskoleverkets rapportserie 1998:21 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Teaterhögskolan i Stockholm
Högskoleverkets rapportserie 1998:22 R
- Årsrapport för universitet & högskolor 1997
Högskoleverkets rapportserie 1998:23 R
- Swedish Universities & University Colleges 1997 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1998:24 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1997 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1998:25 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Göteborgs universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:26 R
- Vetenskapsområden. Bedömning av tre högskolor
Högskoleverkets rapportserie 1998:27 R
- Ny yrkesexamina inom hälso- och sjukvård - ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:28 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Dramatiska institutet
Högskoleverkets rapportserie 1998:29 R
- Läroutbildning vid högskolorna i Karlskrona/Ronneby, Mälardalen, Kristianstad och Södertörn
Högskoleverkets rapportserie 1998:30 R
- Högskolans lokaler – ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:31 R
- Tillgodoräknande av kurs – Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1998:32 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Idrottshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1998:33 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Luleå tekniska universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:34 R
- Ett system för forskningsinformation på Internet (SAFARI) – Ett regeringsuppdrag
Högskoleverkets rapportserie 1998:35 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Växjö
Högskoleverkets rapportserie 1998:36 R
- En försvarshögskola på väg mot akademien – En bedömning av hur Försvarshögskolans stabsprogram, chefsprogram och totalförsvarsprogram förhåller sig till likartad utbildning inom högskolan vad avser nivå och kvalitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:37 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Umeå universitet
Högskoleverkets rapportserie 1998:38 R
- Rättssäker examination – en tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1998:39 R
- Doktorander från länder utanför Norden och Europeiska unionen
Högskoleverkets rapportserie 1998:40 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Handelshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1999:1 R
- Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Linköpings universitet
Högskoleverkets rapportserie 1999:2 R
- Magisterexamen söker identitet. Del II
Högskoleverkets rapportserie 1999:3 R
- Dimensionering av läroutbildning – analys inför samråd 1998
Högskoleverkets rapportserie 1999:4 R
- Högskolornas regler och delegeringssystem - Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1999:5 R
- Högskolans ansvar för studenthälsovården - Tillsynsrapport
Högskoleverkets rapportserie 1999:6 R
- Vad hände sedan? Anmälna av gymnasieskolan och av högskolans grundutbildning
Högskoleverkets rapportserie 1999:7 R
- Arkitektutbildningen – Högskoleverkets utredning och utvärdering
Högskoleverkets rapportserie 1999:8 R
- Psykoterapeutexamen – Examensrättsprövning för tio enskilda utbildningsanordnare
Högskoleverkets rapportserie 1999:9 R
- Utlandsstudier – till vilken nytta? En utvärdering av effekter av utlandsstudier
Högskoleverkets rapportserie 1999:10 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1998
Högskoleverkets rapportserie 1999:11 R
- Swedish Universities & University Colleges 1997 – Short Version of Annual Report
Högskoleverkets rapportserie 1999:12 R
- Årsrapport för universitet och högskolor 1997 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1999:13 R

Rapporter i Högskoleverkets rapportserie speglar Högskoleverkets officiella inställning.

Högskoleverkets rapportserie 1999:14 R
ISSN 1400-948X
ISRN HSV-R--99/14--SE

Högskoleverket är en central myndighet för frågor som rör universitet och högskolor. Verket arbetar med kvalitetsbedömningar, uppföljningar, utveckling av högre utbildning, utredningar, tillsyn, internationella frågor och studieinformation. Dessutom ansvarar verket för samordningen av det svenska universitetsdatornätet SUNET.